Published and distributed under permit (No. 781), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

APR 8 1920

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всї листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

ОКРЕМЕ ЧИСЛО 4 ЦЕНТИ — Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association. — SINGLE COPY 4 CTS.

РІК XXVIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ВІВТОРОК, 6-го ЦЬВІТНЯ 1920. ЧИСЛО 42. VOL. XXVIII. — JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, APRIL 6, 1920. No. 42.

УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ.

ГОСТИНА ҐРАФА ТИШКЕВИЧА ДЛЯ ВИЗНАЧНИХ ФРАНЦУСЬКИХ ПОЛІТИКІВ.

Українська Делеґація дякує Гайяр-Банселю за його заступництво в парляменті.

ПАРИЖ, 16. марта. — Дня 24. лютого вечером, Українська Делеґація приймала на обіді, в гостинниці Континенталь, депутата Гайяр-Банселя, а також деяких визначних осіб.

Довкола стола засіли: депутат Гайяр-Бансель; ґраф Тишкевич, голова Української Делеґації в Парижи; ґенерал Массе; ґраф Сен, депутат; Пуста, естонський міністер; Валля, депутат; лейтнант Кірі; Жозеф Денс, бувший депутат; Марґалю, депутат; Влет-Віяляр, депутат; ґраф Родез-Беневан, депутат; Ґібель, депутат; Гішен, депутат; ґраф Ноайль; Мілош, литовський міністер; ЛеКур-Ґранмезон, депутат; Біелле; командант Люї; ґраф Рамель, депутат; Гросвальд, латиський міністер; Бодрі-д-Ассу, депутат; адмірал Деґуі; члени Української Делеґації і української кольонії в Парижи.

При десері ґраф Тишкевич, знявши тоаст в честь першого французького депутата, який виступив з домаганнем належних Україні прав на парляментарній трибуні і боронив їх святочно, — звернувся до нього з слідуючою промовою:

„Пане Депутате! Я є незвичайно щасливий тим, що в присутности численних Ваших товаришів і другів, які зробили нам честь, прийнявши місце за сим столом, можу висловити Вам те, що почувають мої земляки і я в сій хвилині: вдячність і подив за Ваш шляхотний почин для добра нашої батьківщини.

„Ставлячи при оплесках Французької Палати питанне нашого права на волю і незалежність, Ви виявили Вашу велично-національну традицію, традицію Франції-визвольниці народів, друга пригнічених народів, яка йдучи з підмогою Польщі, оборонила Грецію, Сербію і Вірменію.

„Ви, пане, продовжуєте таким робом традиційну політику давньої Франції супроти нашої країни, яка не завсіди була невідомою і призабутою. Людвик XIV знав її; Французький Уряд підтримував Мазепу в його боротьбі з Петром Великим, предком німецько-російського союза; Вольтер знав, що „Україна змаґала завсіди до свободи"; Наполеон жалував, що не вжив її яко підвалину.

„З другого боку наша рідна країна, захоплена римською цивілізацією, втікаючи від азіятського варварства, звертається не лише до Риму, але також до Франції. Наші предки вчились в XVI віку в Сорбоні. великий наш патріот митрополит Петро Могила проходив студії в Колеж де ля Флеш; наш останній ґетьман ґраф Розумовський в Страсбурзі. Він се запрохав в гостину на Україну Русса, хоча, правда, фільософ волів скористуватись гостиною Жірардена в Ермененвіль. В той час французькі малярі, такі як Жан Батіст, Лепренс та Норблін де ля Гурден, змальовували і вирізували типи нашого народа і нашої аристократії. Богато раньше від них, за панування Генриха IV. французький інжинір Левасер де Боплян нарисував чудову карту нашого краю, назвав він його справжнім іменем, як се робила завсіди старинна Франція: іменем України, а не Росії або Малоросії.

„Завдяки Вашій чемности ми оглядали з Вами в Пале-Бурбон картину Горація Верне — Мазепу. Наш національний герой став популярним також завдяки Вольтерови і Вікторові Гуго. Україна здобула симпатії, коли не подив.

„Вихований в любови і подиві для Франції, я мріяв про те, що мені здалося неможливим на початку сеї війни, а що вважаємо потрібним. може необхідним нині: найтіснійший союз між нашими двома країнами. Україна. підтримана, визволена і зорґанізована Францією, сталаби валом проти большевизму і проти німецько-російського союза: — я думав також про економічний союз наших двох хліборобських країн.

„А проте якнебудь доля жде нас, дозвольте мені, Пане Депутате, сказати Вам, як дуже ми є щасливі і зворушені тим, що наша справа має такого оборонця як Ви.

„Ваша особиста повага, Ваш патріотизм. Ваша святочна і глибока арґументація приєднали собі голоси і оплески зборів, що так достойно представляють нині Вашу шляхотну країну, для якої Ви пожертвували те, що мали найкрасшого.

„Знимаючи тоаст у Вашу честь, знаю, що знимаю його для Франції, великої і великосердної, за те, що заслугує в ній найбільше на пошану.

На се відповів Гайяр-Бансель:

„Пане Президенте, Мої Панове! Я глибоко зворушений, Пане Президенте, почуваннями, які Ви саме висказали з таким щирим серцем, а також честю, яку зробили мені, даючи мені місце за сим гостинним столом; вдячний тим з Ваших земляків, які працюють з Вами для визволення своєї рідної країни; дякую деяким мрїм другам з парляменту і Вашим.

„Слова, які я проголосив в Палаті Депутатів, щоб ствердити мою симпатію для України і моє бажанне бачити Францію рука об руку з Україною, яка простягає їй руку — є такою дрібницею, що не заслугують на доказ такої чемности і на таку святочну вдячність.

„Моїм бажанием було: щоб умовини дозволили мені сказати більше і не промовчати Ваших зусиль зроблених у свій час в боротьбі проти Німців, які хотіли засісти на ваших плодючих левадах і боґатих долинах.

„Спомини і факти, на яких я мусів обмежитись пригадуючи їх лишень загально, є що найменьше доказом добрих взаємин, які колись істнували між нашими двома країнами. Колиб сі спомини, сі свіжі военні факти та великі спільні нам інтереси були красше відомі, вони причинилисьби без гаяння до признання українському народови права самовизначення згідно із справжніми домаганиями принципу національностий, проголошеного мировим договором і до утворення ним Незалежної Республіки.

„Я знаю, Пане Президенте, що Ви і Ваші други бажаєте, щоб отся Республіка була справедлива, ліберальна, вміла погодити в собі пошану супроти всіх законів і еволюції потрібні для загального добра, — моглa забезпечити селянинови свобідне посіданне свого родинного огнища і зростаючої ріллі, — ідучи на зустріч кождому поступові, промисловому і рільничому, а головне соціяльному поступові, який в свому розвиткові найде у Вас ґрунт богато більше підхожий ніж на півночі в Росії.

„В сьому ділі визволения вашої країни, мої други і я, підпомагаємо вам тим більш охоче, бо маємо почуттє, що служимо добре нашій батьківщині.

„Кілька днів тому, одній з найсильніших особистостий французького уряду — яка, не треба дивуватись, необхідно ставиться з обережністю до російського питання, так страшенно складного — сказав я осьщо: ,Ключ сеї проблеми находиться на Вкраїні'.

„Визнати незалежність инших країн, зроджених з розбитої Росії, а не визнати незалежности України, се значить: підорвати вагу незалежности всіх тих країн: — особливо в теперішний мент, коли вони є схильні порозумітись з большевицьким урядом, покіль він їх не підібє і не проковтне в своїм змаганню відбудувати єдність Росії для добра Німеччини.

„В сій хвилині ніде правди діти: Україна є в руках большевиків, одначе, хоча вони заняли її, далеко їм ще до володіння нею. Українські селяни не піддаються їх владі без опору. Большевики полишаються для них ворогом, якого при першій нагоді бажають прогнати.

„Коли союзники визналиби законний уряд, він швидко зорґанізувавби армію, яка спільними силами з армією сусідів приспішила би визволення України, зупинилаби похід червоної армії і поклалаби тривку гать між большевицькою Росією і західною Европою.

„Я складаю Вам побажанне, Панове, щоб сі надії, які є одночасно нашими, здійснилися незабаром, позаяк, здається, що від їх здійснення залежить вислідок боротьби з большевизмом, за яким стежить так уважно наша країна і сама Европа.

„І, отсе здійсненне, себто визнанне вашого Уряду, перемога України, її незалежність, її добробут, тривка дружба між нею і Францією, яких зближає стільки спільних звязків, моральних та економічних, — вірю, що незабаром привитаємо. І тому з найповнійшим довірєм знимаю тоаст у Вашу честь, Пане Президенте, на визволенне та незалежність України і на її щасливу долю".

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

СЕНАТОР ДЖОНСОН, КАНДИДАТ НА ПРЕЗИДЕНТА, АТАКУЄ ВІЛСОНА.

Каліфорнійський поступовець закидає Вілсонови, що він назвав Американців карликами.

НЮ ЙОРК, 2. квітня. — Сенатор Гірам Джонсон, поступовий республіканин з Каліфорнії, аспірант на кандидата в президенти Злучених Держав, промовляючи вчера на публичнім зборі в Брукліні, атакував президента Вілсона і тих людий, що попирають його закордонну політику.

„Я безперервно опонував Союзови Держав від самого початку. Коли президент із своєю партією переїзджали континент, він називав провінціональними, маленькими і карликоватими тих Американців, що спротивлялись його волі. Я признаюсь до всіх його закидів: я можу бути провінціональним, також маленьким, а навіть карликоватим, але я хочу сказати, що всьо, що є у мені, є американське".

Сей вираз сенатора Джонсона спричинив бурю оплесків і неповздержаний ентузіязм. Також незвичайно оплескували сенатора тоді, коли він заявив, що не дбає о поперте тростів і фінансерів та міждержавних банкерів. Сенатор заявив, що його одинокою плятформою є независимість.

Домагання канадійських Індіян.

ОТТАВА, 5. квітня. — Тут відбулась конференція представників всіх впливових ґруп канадійських Індіян. Хоч конференція не приняла жадних резолюцій, постановлено однак обстоювати права і привілеї Індіян і постановлено зорґанізувати політичний Союз всіх Індіян в Канаді. Дискутовано три питання, з котрих найважнійшим було питанне про самоуправу внутрішними справами.

Полуднева Америка хоче німецьких іміґратів.

ВАШИНҐТОН, 5. квітня. — Полуднево-американські держави конкурують завзято о німецьких іміґратів, як про се довідується міністерство торговлі. О німецьку іміґрацію найбільше побиваються Арґентина, Параґвай і Бразилія.

Більше рабунків — дорозша асекурація.

НЮ ЙОРК, 4. квітня. — Кошти охорони заасекурованого добра підійшли вгору, як також побільшилась скількість рабунків. З тої причини асекураційні компанії піднесли платничу тарифу о 25%. Доси від товару вартости 1.000 долярів плачено $16.50 річно; тепер асекурації жадають $20.62.

Побіда радикальної партії в Арґентині.

ВАШИНҐТОН, 5. квітня. — Радикальна партія в Арґентині, до котрої належить сам президент республіки, Іполіто Іроґоєн, вийшла побідником при останніх парляментарних виборах, які щойно там відбулись. Вона буде мати дві-треті части голосів парляменту.

В місті Буенос Айрес вийшло 22 радикали і 10 соціялістів, а ані один консерватист. В провінції Буенос Айрес вибрано 28 радикалів і 14 консерватистів. В инших провінціях вибрано 52 радикалів і 31 членів инших партій. Загалом вибрано до парляменту 102 радикалів і 55 соціялістів та консерватистів.

Новий амбасадор для Швайцарії.

ВАШИНҐТОН, 3. квітня. — Президент Вілсон іменував Гемпсона Ґери, теперішнього ґенерального консуля в Каїро, американським надзвичайним амбасадором і повновласним послом до Швайцарії. Гемпсон Ґери є визначним демократом і добрим адвокатом. Адвокатська палата приняла його в свої члени 1894 року. Родився в Тексасі.

Спровадять 50.000 трупів з Франції.

ВАШИНҐТОН, 3. квітня. — Міністерство війни зажадало від парляменту асиґнування додаткової суми 21,549.000 долярів на перевіз 50.000 трупів убитих американських жовнірів з Франції. Парлямент вже раз асиґнував 8,451.000 долярів. Міністер Бейкер каже, що перевіз одного трупа аж на місце буде коштувати около 500 долярів.

Перша женщина у федеральнім правительстві.

ВАШИНҐТОН, 1. квітня. — Президент Вілсон іменував паню Гелену Гемілтон Ґарденер, з Вашинґтону, вдову по полковнику американської армії, на члена до Комісії Горожанської Услуги.

Се перший случай в історії Злучених Держав, що на таке визначне становище назначено женщину. Пані Ґарденер числить тепер 62 роки життя. Вона бере визначну участь в жіночім руху за рівноправність, є авторкою многих оповідань і дає публичні відчити.

100.000 Чехів збирається домів.

ПРАГА, 3. квітня. — Понад 100.000 Чехів сподіваються тут із Злучених Держав при кінци біжучого літа. Кождий з них, як обчисляють, привезе з собою пересічно 1.000 долярів ощадностий.

РОСІЙСЬКІ ІМІҐРАНТИ МОЖУТЬ ВЖЕ ТЕПЕР ВЕРТАТИ ДО РОСІЇ.

Міністерство закордонних справ буде само видавати їм пашпорти.

ВАШИНҐТОН, 2. квітня. — Росіяни, що хочуть повернути до свого рідного краю, можуть відїхати відси за дозволом міністерства закордонних справ, яке буде видавати їм ідентифікаційні карти. Тисячі російських іміґрантів є готові кождої хвилі повернути до вітчини, однак доси не мали змоги одержати пашпорти.

Формулярі на просьбу о ідентифікаційну карту можна дістати в іміґраційних інспекторів. Від кождого іміґранта будуть власти жадати посвідки, що доходовий податок заплачено.

$5,500.000 на черевики для армії.

ВАШИНҐТОН, 3. квітня. — Черевики для американської армії на слідуючий рік будуть коштувати 5,500.000 долярів, після заяви в міністерстві війни. Для армії потрібно 715.000 пар черевиків, по ціні $7.50 за пару.

Скофісковано 47 російських льокомотив.

ПАТЕРСОН, Ню Джерзи, 3. квітня. — 47 льокомотив, збудованих для російського правительства, скофісковано на жаданнє „Марін Транспорт Сервіс Корпорейшен", яка провадить процес проти Николая Романова, бувшого царя Росії, котрого большевики розстріляли.

Льокомотиви вартають 470.000 долярів. Транспортова кооператива скаржить Романова о $131.739.75. Для сповнення формальности, написано лист і заадресовано на імя Николая Романова та віділсано його на стару адресу. Коли до чотирьох місяців на сей лист не буде жадної відповіди, льокомотиви будуть спродані.

„Польська фльота морська".

КРАКІВ, 6. марта. — Тутешній „Напшуд" нинішньої дати подає за париським кореспондентом варшавського „Роботніка" осьтакі інформації про кораблі Костюшко і Висла, що курсують між Ню Йорком і Данциґом:

„Про корабель 'Костюшко' варшавські ґазети з гордістю доносять, що він прибув до Данциґа з Америки. Приписують тому фактови велике значіннє в розвою польської народньої торговлі, замісць вглянути у власти́ві жерела і переконатись, як справа мається.

„Оскільки відомо, орґанізація торговельної лінії між Америкою і Данциґом не має ніщо спільного, окрім назви кораблів, з розвоєм польської морської торговлі. Ті кораблі є зареґістровані в американськім стейті Делавар. На ту першу аґітацію дали гроші Американці німецького походження, браття Нювсон, і вони мають головний уділ в зисках, а властивий провід і експльоатацію кораблів віддано в руки иншій морській фірмі, Стінс Компани. Одержавши від польського уряду прероґативи і субсидії, дали вони кораблям польську назву, втягнули до свого заряду пп. Ніклевіча і Рошковского, даючи їм добру винагороду".

Айриському патріотови грозять смертю.

НЮ ЙОРК, 2. квітня. — „Ти знаєш, що сталось з мейором Корку. Тесаме лучиться в сім тижни й тобі".

Отся погроза міститься на одній з трьох почтових карток висланих д-рови МекНамарови, з Гобокен, що бере видну участь в айриськім руху.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

ПРЕМІЄР ПЛАМЕНАЦ СКАРЖИТЬСЯ НА НЕЗАВИДНУ ДОЛЮ ЧОРНОГОРИ.

„Ми хочемо лише приміненя принципу самовизначення народів" — каже він.

ЛОНДОН, 3. квітня.—„Чорногорці мусять або піддатись голоду, або зложити своє оруже у стіп сербських військ, які окупували наш край" — сказав нині Йован Пламенац, чорногорський премієр, що їздив тут просити мирову конференцію, аби освободила Чорногору від сербських імперіялістів.

Понизша заява вказує, що чорногорські представники рішучо перечать твердженню, начеб нарід Чорногори бажав злуки з Сербією. Вони хочуть, щоб союзні війска окупували Чорногору і перевели вибори до парляменту, а тоді самі переконаються про правдивість їх заяв.

„Великі держави не оставили нам ніщо до вибору — каже чорногорський премієр.—Вони відкладають полагодженнє нашої справи аж доки ми, умучені, скапітулюємо. Наші домагання є моральні, і яко такі тепер чи пізнійше мусять бути задоволені. Ми лише бажаємо звернути нам нашу державу, бо ми не хочемо чужої території ані жадних концесій.

„Ми домагаємось независимости і суверенности для Чорногори. Ми хочемо самовизначення, як се дано народам на Шлеску і Шлезвиґу. Протягом 600 останніх років ми були независимою державою. В тім часі Серби, Греки і Болгари стогнали під турецьким чоботом.

„Коли Австрія вислала ултимат Сербії в 1914 році, ми відповіли на просьбу Сербії о поміч: 'Сербія може сподіватись братерської любови і помочи від Чорногори. Ваша доля є нашою'. Ми добровільно вступили до війни знаючи, які небезпеки нам прийдеться стрічати. Однак ми вірили, що право побідить силу. Ми не мали на гадці власних інтересів.

„Инші держави, з виїмком Великої Британії, вступили до війни на услівях. Ми не робили жадної умови. Ми утратили в війні 50% наших жовнірів і одну-третю часть нашого населення. Наші страти були два рази більші від грецьких і три рази більші від португальських. При кінци 1915 року чорногорська армія уможливила відступ великій сербській армії. Сербські жовніри жили в нашій вітчині і їли всьо, що ми лише мали.

„Нині вони дальше там живуть, яко окупанти, а ми контролюємо лише маленький гірський пас. Великі держави обіцяли нам, що привернуть нам вітчину, як Бельґійцям і Сербам. Вони занедбали зробити се, і навіть заборонили королеви і правительству вернути по заключенню перемиря до Чорногори. Антанта ввела нову ідею, яка навчає, що один союзник — коли є досить сильний — може знищити другого.

„В світ пускають вісти, що чорногорський нарід відноситься байдужно до справи політичного становища його вітчини. Се неправда. Від 1916 року Серби видали 36,000.000 франків на противчорногорську пропаґанду. Факт є, що Чорногорці живуть тепер в стані терору, і кождого дня люди втікають зперед очий сербських властий та йдуть в гори і пристають до повстанців.

В ЕВРОПІ ГИНЕ ТЕПЕР ДЕННО БІЛЬШЕ ЛЮДИЙ, НІЖ В ЧАСІ ВІЙНИ.

Грізні пошести бушують по цілій східній Европі, а найбільше на Україні.

ПАРИЖ, 4. квітня. — Без ріжниці, скільки мирових договорів буде підписаних або ні, мира у світі не буде, як довго не удоровиться східної Европи і Близкого Сходу. Бо 90% населення східньої Европи і Малої Азії не дбає про ратифікуванне мира, а старається лише охоронити своє життє перед страшним маревом смерти, яке зродилось наслідком повоєнних пошестий.

На сході Европи найбільше поширені недуги на Україні. Не гірші відносини панують в Польщі, на Угорщині, в Австрії, Сербії, Чорногорі, в Туреччині і Сирії. У тих державах денно вмирає тепер більше людий, ніж підчас війни.

Є случаї, що вимирають цілі села. Пошесть шириться з держави до держави, задля браку санітарних средств. Американські, британські й італійські Червоні Хрести роблять всьо, що лежить в їх силах, але приватними заходами пошести не здержиш і немічним ратунку не можеш подати. До того мусять взятись правительства. Вони провадили війну проти людий, вони повинні також попровадити і війну проти пошестий.

Коли не прийде скора поміч, світ буде свідком траґедії, страшнійшої ніж та, яку переживав через останних пять років. Примітом Чорногора, що має 430.000 душ населення, має лише чотири лікарі, а не має ні медицин ані шпиталів. Ще страшнійше є у східній Европі.

Переговори Поляків з Українцями не довели до нічого.

БЕРЛІН, 3. квітня. — Польща починає мирові переговори з Савєтською Росією без найменьшого мандату від тих нових держав, в імени котрих вона хоче промовляти.

Велика Британія і Італія відносяться дуже холодно до польського імперіялізму. Коли Росія запропонувала Польщі мир, остання почала приготовляти услівя, які зажадали від Росії границь з 1772 р. Польща задумала була говорити про долю непольських народів, положених між нею і Росією, хотячи найперше дійти до якогось порозуміння з ними.

Однак Полякам не вдалася штучка накинути гегемонію на сусідів. Довгі переговори з Румунами, Латишами й Українцями, які велися у Варшаві в кількох останніх тижнях, не довели до жадного успіху. Литовці, примітом, навіть не явились на переговорах.

Литва хоче вести переговори з Росією.

БЕРЛІН, 3. квітня. — Телеграма з Ковна доносить, що литовське правительство є готове розпочати мирові переговорі з Савєтською Росією, з приводу того, що на литовській землі вже нема російських війск.

Найголовнійшим услівєм мира, яке предложить Литва, є безуслівне признанне її независимости в границях бувших російських ґуберній Виленської, Ковенської, Городенської і Сувальської.

"SVOBODA" (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893.

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.75	на рік	$3.75
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$5.00	на рік	$5.00
6 months	$2.50	на пів року	$2.50
3 months	$1.50	на 3 місяці	$1.50
Single copy 4 cents.		Поодиноке число 4 центи.	

З Канади належить висилати гроші лише моні-ордером, а не паперовими грішми, бо сі стоять в Злучених Державах нисше ціни. При виміні числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланню замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщуванні в „Свободі" редакція не відповідає.

СПРАВА ОСВОБОДЖЕННЯ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ.

На заході воно зайшло, а сходить на сході.

Аліянти на своєму соромному торзі у Версалі були віддали республіку Галицької України в неволю Польщі, яка напала на неї мечем і огнем.

Аліянти признали були сей напад яко правний спосіб для порішення державної приналежности республіки Галицької України.

Сей напад вистарчав для аліянтів яко правний арґумент щонайменьше на 25 літ. І тому віддали були республіку Галицької України в неволю на 25 літ.

Представник республіки Злучених Держав Америки, Френк Л. Полк, згодився з аліянтами про сей правний арґумент і дав на нього свій підпис, іменем держави, яка його вислала заступати ті засади, за які вона була вступила до війни.

Постанова українського народу, проголошена дня 3. січня, 1919, в Станиславові, а дня 22. січня, 1919, в Києві на Софійській площі, якою задокументовано злуку двох українських республік, Галичини і Дніпрянщини — в одну зєдинену суверенну Українську Народню Республіку, для аліянтських дипльоматів і американських, зібраних на торговиці у Версалю, не мала жадного значіння.

Напад польського салдатства; грабіж і різанне цивільного населення республіки Галицької України скорше промовило до переконання старовинним дипльоматам у Версалю.

І вони зневажили свобідну волю українського народу, виявлену в січні, 1919, а признали напад і віддали сю нападену республіку в неволю на 25 літ.

* * *

На початок тої 25-літної неволі обдарована невільниками Польща принесла тим невільникам:

1. Тисячі убитих цивільних осіб: мущин, женщин і дітий.
2. Сотки тисяч увязнених.
3. Пошесні недуги, які, як свідки кажуть, вщіплювано, аби вигубити найзавзятійших оборонців волі республіки Галицької України.
4. Голод — через ограбленнє нападеного краю з поживи і худоби.
5. Нужду і голодову смерть — прогнаним з урядів і шкіл горожанам і горожанкам Української Народньої Республіки, котрі не хотіли присягати на вірність наїзникови.
6. Душевні муки міліонів українського населення Галичини — через переслідуваннє його рідної мови і культури у всіх областях приватного і громадського життя.

* * *

Все те спало на нарід Галицької України з ласки аліянтських політичних торговців з Версалю.

Але життє бурливе іде, біжить і клекотить своїм бігом і не зважає, що там старовинні панове міністри написали і підписали у Версалю.

Бо світ не кінчиться ще на Версалю і на штучній польській імперії.

Погляньте — світ широкий і вольний творять народи революцією на Сході.

Нове життє бурливими хвилями бе зі Сходу.

Проти нього версальські старовинні дипльомати тримають ще штучну польську імперію, яку відгребали з музею з 1772 року.

Се — кажуть — буде тама для захоронення старосвіччини перед хвилями нового життя.

Але що то за тама?

Вона не могла встоятись проти революції Хмельницького в 1648 році.

Вона не могла встоятись і пізнійше і розсипалась опять.

Тоді дано її до музею.

Тепер же відтам добуто її знова проти революції народів східної Европи.

Розуміється, що та штучна тама не видержить а впаде і знова піде до музею.

* * *

З упадком штучної польської імперії визволяться всі українські, білоруські і литовські землі, нападені Польщею.

А з ними визволиться з тяжкого польського ярма і Галицька Україна.

Аж народня революція направить версальський злочин, яким старовинні аліянтські дипльомати намагались створити на місце російської імперії — імперію польську; на місце російської тюрми народів — тюрму народів польську.

Як неволя тепер іде в Европі із Заходу, так воля там іде із Сходу, з революцією народів.

Не диво, що Галицька Україна не глядить більше спасення від версальської торговиці але від революції у східній Европі.

В. П.

ЗА ЧИЇ ГРІХИ?

Замітна стаття придніпрянського Українця, що працював з Директорією в Каменці Подільському, про те, які причини склалися на ту велику траґедію, яка впала на Українську Народню Республіку, і про те, хто найбільше завинив, та про „зраду" Галичан і Придніпрянців.

(З віденського тижневика „Воля" з 6. марта (березня) 1920).

За чиї провини, за чиї гріхи перетерпіла Україна останню катастрофу?

Питаннє просте, але відповіді на нього і досі не маємо, спокійної, обєктивної. За два, три місяці, здається, ледачий тільки не кинув каменя в директорію, в галицький секретаріят. А найбільше дісталось нещасному диктаторови Петрушевичеви і голові директорії С. Петлюрі. Я не є приклонником ні того ні другого. Але рахую своїм обовязком спокутувати і деякі гріхи „Волі" в сій справі. Хочу на підставі власних спостережень і моїх каменецьких вражінь поправити ті помилки в сій справі, які вільно або невільно допустили мої товариші по редакції, обсервуюч справу по вражінням з преси, по окремим відзвукам з України.

І „галицька зрада" і „зрада директорії" були єдиним цілком льоґічним виходом з тих тяжких обставин, в яких опинились почасти завдяки антанті, почасти завдяки нашим закордонним представництвам наш уряд і наша армія на Україні.

І директорія і галицький уряд абсолютно не були поінформовані про положенне на Заході. Найбільш докладним і розумним інформатором був наш берлінський посол. Але і він вкінці літа, чи перестав посилати свої звіти, чи вони зовсім не доходили. Звіти Темницького з Відня теж десь мабуть застрячали в дорозі. Живучи у Відні, я чув кілька разів, що звіти посилаються до Каменця. **Але в Каменці звітів Темницького не отримували. Від деяких місій, здається між иншим і від місії в Анґлії, крім кошторисів та заяв про гроші, теж нічого не було. Деякі місії подавали відомости абсолютно не відповідаючі дійсности. А з париської приходили інформації, що одна другу иноді цілком виключали.** Разом з тим в Каменець постійно надіздили аґенти, а то й просто представники політичної контр-розвідки і подавали свої, иноді дуже тенденційні, інформації. Навіть з початку вересня, 1919, коли антанта цілком розвалилась, а на Сході стала зарисовуватись большевицька перемога при допомозі одного з европейських чинників, уряд був ще певен, що страшнійшого антанти на світі „звѣря нѣтъ" і далі сподівався на її підтримку. Майже місяць тяжкої праці довелось положити на те, щоб переконати партійні та урядові круги про необхідність рахуватися з фактом великих змін в міжнародній політиці та про необхідність відповідних кроків в инших напрямках. **В початку вересня, для мене бодай, людини, що майже 10 літ прослужила в старій російській армії і фльоті, факт наближаючоїся катастрофи остільки був ясний і безперечний, що в розмові з головним державним інспектором і військовим міністром я точно вказав двохмісячний реченець катастрофи, коли не буде передишки.** А щоб добитись такої передишки, радив з одного боку вступити в негайні переговори з тими чинниками, котрі працювали на большевицькому фронті, а з другого боку прохав дозволу у голови директорії вилетіти з Каменця до Севастополя або Одеси на аероплянї і через моїх старих друзів (завдяки моїй попередній службі у мене були в штабі добровольчої армії дуже впливові знайомі, як на примір, колишні йначальник морського штабу при верховнім главнокомандуючім (ще за царя) адмірал Н., адм. Т., адм. Х-ко і т. ин. Першому з них ще при гетьмані було запропоновано портфель морського міністра, на що він не згодився), попробувати розслідити ґрунт в тих антантських кругах, котрі окружали Денікіна, а по змозі й у самого Денікіна відносно „передишки" бодай для правобережної України. Риск такого перелету був дуже великий. Мене могли, як думав Петлюра, ще й подорозі підстрілити, через що він і не згодився, як мені бодай було передано, на мій перелет. Але положеннє на фронті остілько було траґічне і майже безвихідне, що рискувати треба було. Настояти на свому я не зміг, бо через два дні занедужав на сипний тиф. Колиб шляхом переговорів нам удалось було тоді добитися спокою хоч на одному фронті, я певен в тому, **катастрофи не було би.**

Другою причиною нещастя я рахую повне занедбанне закордонними торговельними і санітарними місіями своїх обовязків. До останнього моменту уряд сподівався на реальну допомогу від своїх місій і кооператив. Всі ми знаємо, що армія загинула не тільки через те, що замісць їди її годували промовами, замісць дисципліни її пічкали ґазетами, де ішла скажена партійна боротьба, але дуже мало було державного розуміння справ: вона загинула через повний брак найбільш необхідних ліків та одежі і чобіт. В середині літа я звернувся до посла Липінського із заявою, що по моїм відомостям у Відні по дуже дешевій ціні продається дуже велика партія неосальварсану наслідком ліквідації військового майна і ще якихось там инших операцій. Яко медик я благав його негайно перехопити її і на аероплянах перекинути на Україну. Пан посол заявив мені, що не діло дипльоматів займатись торговлею. Через день я ту заяву зробив голові торговельної комісії Зелінському, а потім комусь з кооператорів і д-ру Холодному. **Але ні на одну заяву не отримав відповіді.** Вже в Каменці, при допомозі славнозвісного бактеріольоґа Заболотного (його запрошено було орґанізувати на Україні боротьбу з епідеміями). Я порадив йому не згоджуватись доти, поки уряд не асиґнує 10,-000.000 марок на закупно медикаментів), удалось перевести відповідну асиґновку на медикаменти. Підчас своєї слабости я післав власний аероплян до Берліна, котрий і прилетів через десять день назад з 20.000 доз неосальварсану. Се був перший і останній солідний транспорт того дорогоцінного тепер для України препарату. Дорогоцінний через те, що **вже 16. вересня на фронті було 15.-700 слабих на поворотний тиф, себто майже більша половина армії. І коли денікінці дійшли з одного боку до Жмеринки, а з другого майже до Козятина, то на фронті лишилось не більше 4.000 здорових вояків, але холодних і голодних, знесилених тяжкою працею і частими переходами.** Я знаю, що до наших представників за кордоном богато разів звертались ріжні фірми з пропозицією доставити товар на самий кордон; знаю, що деякі з тих пропозицій нічого фантастичного в собі не мали. І коли возився такий цінний груз, як гроші на аероплянах, то найбільш потрібні і легкі медикаменти (як алькольоїди напр.) теж можна було перекинути тим-же шляхом. Сього не було зроблено чи по глупоті, чи по злій волі — трудно сказати. Я думаю, — було те і друге. Бо гроший на се не богато потрібно було.

Ще меньше було вжито иншими закордонцями енерґії для достави амуниції. Деякі наші дипльомати переняли були тоді на себе функцію торговельних посередників. Я пригадую, з яким нетерпіннєм чекали в Каменці виконання реченцевих замовлень, зроблених Поршови: були дані йому гроші досить великі. Але ніодного із замовлень не виконано до останнього моменту, хоч виконати їх було досить не трудно.

Що мав робити галицький уряд, коли фронт фактично був голий? Що мав робити уряд директорії, коли насуваючіся на Каменець банди озвірілого добровольчеського офіцирства грозили вирізати недобитків української інтеліґенції? Сидячи у віденській каварні, дуже легко кидати обвинувачення і уряду директорії і уряду Галичини про „зроду", але фактично її ні там ні там не було. Були кроки розпуки, за котрі відповідати мусимо ми — закордонна українська інтеліґенція, що не зуміла в свій час згромадитись, зібратись до купи і утворити той міжпартійний орґан для консолідації нашої закордонної роботи, про який мрів і Петлюра, і инші члени уряду. І не тільки мріли, а навіть давали відповідні директиви своїм посланцям.

Я не виправдую галицького уряду. Той, хто привів на Україну 100.000 армію найкрасших синів народу і не вжив, чи з особистого благородства, чи з політичного такту, всіх заходів до забезпечення сього цвіту нації від загибелі, є дійсно великий злочинець і зрадник свого народу. Се тим більше, що в особах окремих представників галицького уряду ми мали людий з великим досвідом, европейські освічених. Тоді як придніпрянською справою кермували фактично раз уже доказавші свою нездатність до державного будовання Вс. Голубовичі, М. Ковалевські, Любинські і Ко. **Я не виправдую і наших членів директорії. Вони зробили богато помилок, бо деякі з них, як на пр. Макаренко мають добрий практичний розум.** І могли оцінити і шкідливу роботу закордонців, і ще більш шкідливу місцевих робітників і вчасно її припинити. Але притім каторжнім напруженню інтелектуальних сил і просто нервів, яке доводилось робити їм, при злочиннім недбальстві закордонних втікачів, половина гріхів їх проститься їм історією. **Однак я кажу, що ті, хто так легковажно судить їх і обливає помиями і за угоду з Поляками, і за угоду з Денікіном, а їх найбільше якраз серед закордонної інтеліґенції, особливо ново-москвофільського радянського напрямку, мусить не забувати, що і їх тут вина є; та ще й чимала.** Ще одна увага. І в пресі, і в громадянстві ініціяторами роcколу між Наддніпрянцями і Наддністрянцями рахують Петрушевича і його присних. Моє вражіннє таке, що в сьому винні якраз ті безвідповідальні маленькі каварняні політики, по непорозумінню соціялістичної марки, котрих так богато є серед Галичан і було тоді якраз в Каменці. Вони перші підіймали травлю проти галицького уряду і підюджували на се і Наддніпрянців. Сих добродіїв і тепер ще лихо розуму не навчило. Цілком свідомо руйнують вони спробу орґанізації єдиного українського фронту, що зміг би іскупити старі наші гріхи і помилки. З тою дезорґанізуючою мілкотою ми мусимо боротись всіми силами.

„МІСІЙНІ" КЛОПОТИ.

I.

Віденський тижневик „Воля" пише:

Прибув до Берліна **п. Микола Залізняк**, що **Темницьким** помилково був призначений до Гельсінґфорсу, в Финляндії, заступником українського посла. Колиб йому не дано ще великих коштів на видатки, п. Залізняк загрожує закінчити свою многоплодну діяльність, видавши своїм помічникам забезпечення на три місяці перед. Цікаво було-б довідатись, що на се скаже справжній посол, призначений Директорією, п. **Кобилянський?**

II.

В иншому місці тасама часопись пише:

Нас сповіщають, що наша швайцарська місія, отримавши за останніх кілька місяців біля міліона франків в швайцарських та инших валютах, тепер знов потребує гроша, бо з відїздом п. **Василька** до Берліна каса місії залишилась без гроший. Тимчасом як Українська Республіканська Капеля теж тяжко бідує, але через те, що за той же час не дістала від уряду ніодного сантима, не вважаючи на те, що голова Директорії **Петлюра** наказав асиґнувати на її подорож біля двох міліонів французьких франків. Від адміністрації Капелі ми довідались, що до бідовання її богато причинився і теперішній фінансовий диктатор Української Народньої Республіки за кордоном п. **Борис Мартос**, перекресливши ще у Жмеринці увесь буджет Капелі. Бо на його думку — се „предпріятіе убиточное!...

III.

Але чашу „місійного" горя прийдеться тепер випити усім „місіонерам" правительства Петлюри по усьому широкому світу, і гень за горами і за синіми водами.

З браку міліярдів, а може й міліонів, д. Борис Мартос, на порученнє Петлюри, видав наказ всім українським посольствам, місіям і консулятам пообтинати видатки. Місії мають бути цілком зменьшені щодо числа осіб „занятих" в „місійному" ремеслі; тим, що остануться, мають бути обтяті „пейди" (платні) в доволі немилосерний спосіб, а „бічні видатки" мають бути або скасовані або зменьшені до непізнання.

Се є несподіваний удар на всіх „місіонерів" правительства Петлюри.

Доселі вони брали сотки тисяч з українського банку і носили до банків заграничних (на своє імя). Як видавали які гроші, то передівсім для своїх фаміліянтів і приятелів або на виставне життє, а тепер і того не буде.

Тепер хиба будуть посилати по кілька тисяч, аби наші „місіонери" не переставали „репрезентувати" України.

Але чи і сього не шкода?

Як вони будуть „репрезентувати" так як доси; як будуть працювати теж так як доси, то чи не шкода на сю забаву народнього гроша?

Пишуть зі старого краю, що на місії в значній части пійшли гроші, які зібрано за продану худобу і пашу від селян на Галицькій Україні в часі війни проти польського наїзника.

Чиж не було би справедливійше віддати сьогодня ті гроші голодним і хорим українським селянам, аніж платити з них панам по 5 тисяч долярів місячно?

КОЛИ ГАЛИЦЬКА УКРАЇНА ВИГРАЄ?

Галицька Україна виграє, як не уступить наїзникови.

Як буде тверда у своїй постанові як скала.

Як ніколи не зрадить Києва.

*

Галицька Україна проголосила злуку з Дніпрянською Україною дня 3. січня, 1919, в Станиславові.

Дніпрянська Україна проголосила тусаму злуку в Києві, матері городів українських, на Софійській площі дня 22. січня, 1919.

Сі дві народні декларації — се закон цілої України по віки вічні.

Хто зрадить сей закон, зрадить свій нарід.

Колиж весь український нарід буде берегти того закона, то він вкінці мусить виграти.

Мусить побідити український нарід і його закон, опертий на вічній і несокрушимій правді.

І коли Галицька Україна буде держатись того закона народнього, то і вона виграє. І вона буде належати до Києва, а не під Варшаву.

*

Для сього треба, аби вже раз Українці зрозуміли, що **кождий Українець є горожанином, а кожда Українка є горожанкою Української Народньої Республіки.**

Як кождий Українець і кожда Українка мусять все тямити, що Галицька Україна не перестала бути частиною Української Народньої Республіки через те, що на неї напала Польща, — так вони мусять теж памятати, що тимсамим і жителі того краю не перестали ще бути горожанами і горожанками Української Народньої Республіки через наїзд Польщі на їх край.

Наїзд — се насильство.

Насильство — не є правне ані в особистих відносинах, ані в товариських, ані в громадських, ані в міжнародніх.

Насильство все є безправне і воно все мусить програти.

Його програну можна відсунути на якийсь час, але ніколи не можна її усунути. Черга на неї прийде.

Насильство не може позбавити правно української народньої суверенности нашої Галичини, а тимсамим і українського горожанства населення того краю.

Такий все був і все буде суд правний цілого світа.

* * *

Отсього суду мусять незломно держатись усі Українці.

Памятайте всі Українці Галицької України, що ви горожани Української Народньої Республіки.

Навіть ті, котрих Польща насильством змусила до присяги на вірність собі, наїзникови, не перестали бути горожанами Української Народньої Республіки.

Бо насильство все було є і буде безправне.

Але се треба все тямити і все робити треба тільки з тою гадкою.

А тоді побіда прийде наша, українська.

Прийде побіда права над насильством.

І Галицька Україна знова буде вільна і злучена з Києвом, як була з початком минулого року.

ВІК НЕВОЛІ — РІЧ ДУЖЕ НЕПЕВНА.

1569 року присягала польська шляхта в Люблині, що лучить Польщу з Литвою, а забирає Україну від Литви — на віки.

Але подув український вітер зі сходу за Хмельницького в 1648 році і Україна перестала бути польською кольонією.

Вік її неволі, ухвалений на торговиці в Люблині, тривав усього 85 літ.

*

А другі українські землі, західні, оставалися ще в польській неволі аж до її розпаду.

Були ще в неволі 124 роки.

*

Галицька Україна була віддана опісля в польську неволю австрійськими цісарями, Габсбурґами.

Загалом перебула вона неволі 577 літ.

Окрему, заострену неволю зготовили їй були Габсбурґи, коли в 1868 році письменною умовою віддали її були в повну безконтрольну неволю польської шляхти.

Та скріплена неволя Галицької України тривала якраз пів століття. Повалилась аж по упадку монархії Габсбурґів.

*

Але і ще на сьому не конець. Минулого року наложили на Галицьку Україну ще 25-літню неволю аліянти на міжнародньому торзі у Версалі, у Франції.

*

Значить, Галицька Україна по польській і австрійській неволі дістала ще одну неволю з ласки аліянтів і уряду Злучених Держав.

До 577 літ неволі додано ще 25. Було би разом 602 роки неволі. Аж се вже вистарчило би для того краю, вважають аліянтські дипльомати.

Але що-ж, коли і ся неволя не додержить свого віку.

Поляки, як торгували українськими землями, то брали їх в аренду „на віки", а та „вічність" скоро минала, а що-ж говорити про аліянтську аренду в неволю 25-літню?

Як „вічна" неволя не могла доживати свого віку, то що-ж нині вірити „цісарській" мірі на 25 літ?

Де є та „ліґа народів", котра би хотіла відсидіти собі 25 літ, по цісарськи (в такі часи, що цісарі дрова ріжуть!), щоби допильнувати 25 літ неволі?

Не так то легко припильнувати неволі народу, як її підписати на папері у Версалі.

Ціла та „ліґа" слабко тримається, хотяй підпираеться 14 пойнтами президента Вилсона і забезпечується від противних вітрів його „демократією", знаною з торічних ґазет.

Тоді, коли неволя доживає свого віку, аліянтські дипльомати беруться їй назначувати ще 25-літній вік в самій галицькій Україні!

Чи не чудовище се? Чи не ліпше було міряти її вік на місяці?

А тимчасом ладити їй музей, аби забезпечити її для „демократії"?

УКРАЇНСЬКА ҐАЗЕТА В ЧЕРНІВЦЯХ.

В Чернівцях, на Буковині, виходить українська соціялістична тижнева ґазета п. з. **„Воля Народа"**.

Буковинські Українці що живуть на іміґрації в Злучених Державах і в Канаді, повинні підперти свою ґазетку передплатою.

Сей тижневник коштує на Буковині 50 корон річно, а до Америки ціна буде щонайменьше подвійна. Се бувші корони австро-угорські, яких обіг обмежений імовірно тільки на Буковину і на заняту Румунами Трансильванію. Який їх курс на румунські леви (леї) або на доляри, — не звісно.

Передплата на доляри для Українців в Америці буде імовірно 1 до 2 доляри річно.

Адреса така:

VOLA NARODA, ul. Shkilna 6, Czernowitz, Bukovina, Europe.

УКРАЇНЦІ, ПОЗІР!

В першій половині сего місяця відбуде ся у Вашінґтоні, в часі Карнавалу і Балю Письменниць, невелика виставка річий з'ображуючих культурне житє ріжних народів. Дуже пожаданим було би, щоби при сій нагоді Українці дали себе знати. Ввиду сього просимо кождого хто має гарні українські книжки, образи, писанки, одяги, вишивки або які небудь українські вироби, щоби був ласкав їх **сейчас вислати асекурованою почтою** (insured parcel post) на нашу адресу. З окрема в листі треба дати докладний опис висланих річий, хто їх зробив, коли, де, евентульно, чи властитель або властителька згідні сі річи спродати і за скільки.

Отсе Бюро з'обовязується заопікуватися сими річами як найстараннійше, щоби вони не пропали, в часі Карнавалу і Балю їх виставити, (зглядно спродати), а після виставки звернути їх властителям назад, також асекурованою почтою. Як котрий властитель сего зажадає, то Бюро заплатить кошти пересилки в обі сторони.

Всі річи повинні бути у Вашінґтоні найдальше в понеділок 12-го цьвітня, 1920.

З огляду на се, що час дуже короткий, просимо всіх, хто хоче скористати зі сеї нагоди, **аби був ласкав сейчас вислати річи призначені на виставку на слідуючу дресу:**

FRIENDS OF UKRAINE, 345 Munsey Bldg., WASHINGTON, D. C.

☞ Карнавал і Баль будуть під патронатом Вп. Пані Вилсон, жени президента, і других визначних Американок.

ВІДОЗВА ПЕТЛЮРИ.

Кинуті політикою царського імперіялізму у бійку за чужі Вам інтереси, пійшли Ви, козаки-Українці, на кріваве діло темні, без знання чого бєтеся і за що гинете. Бо самодержавці кріваві погнали Вас багнетами і нагаями, не піклуючись про Ваш добробут, Вашу освіту і народні інтереси.

Їм потрібні були темні, затуркані, залякані полки міліонів народу, щоб нишком робити своє діло експльоатації, щоб Вашою роботою, Вашою силою добувати своє „благоденствіе".

Крівавий вир закрутив Вас і з фронту кинув у неволю. Тут, Ви, козаки, потроху прийшли до себе, стали просипатися і зрячими очима дивитися круг себе.

Ви побачили, що Вас дурили, туманили Вам голови.

Тут красші сини Ваші, свідомі сини своєї нації, взяли на себе великий обовязок, понесли до Вас світоч знання, національної волі і блакітно-жовтий прапор визволення, перетворивши осередки Вашого перебування в огнища культури і національної роботи по той бік кордону.

А по той бік кордону, на широких просторах землі української вірні сини її могутне повстали до боротьби за незалежність і будуванне власної держави. Широко залунав дзвін волі, засяяло сонце правди і свободи й на раз Український Народ став до власного державного життя.

Тоді й Ви, козаки-невільники, стали до загальної роботи на українській ниві: Ви організувалися в громади, заклали товариства, школи, книгозбірні, театри, працювали, вчилися, щоби бути гідними слушного менту внести й свою долю праці до загальної народньої скарбниці.

Із Вашої среди прийшли на Україну славні сині полки, які були красшим доказом тєї роботи, яку зробили Ви за кордоном в неволі. То були сильні дисципліною, національною свідомостю і могутнім духом українські вояки. Вони мали щиру велику й безкорисну любов до рідного Краю.

На жаль революційний уряд України не використав всіх сил національно-свідомих вояків Українців, бо московський генерал Павло Скоропадський, підтриманий багнетами реакційних німецьких генералів на Україні, взяв гетьманську булаву в свої брудні руки, щоб придавити широко-демократичний рух українського народу і його могутні розмахи в будуванню суверенної Аародної Республіки, а разом з тим продав також і Вас, козаки-полонені. Ви мусіли ще чикати й чекати.

Нова республіканська влада робила усе можливе, щоб визволити Вас з неволі, але заходи уряду не сповнилися і Ви мусите ще й досі залишитися в неволі. На перешкоді Вашому визволенню стали ріжні авантурники, що хотіли ще раз використати Ваші сили й життє для своїх цілий.

Формуванне добровольчих армій Колчака, Денікіна й Юденіча, їх численні агенти серед Вас хотіли силою притягти Вас до служби знову не навідомі Вам цілі, для боротьби за чужі й противні Вам інтереси. Ріжними хитрощами, а де й силою вони примушували Вас їхати у віддавати своє життє знову за „единую і неділимую Росію", їхати і допомагати знову гнобити політично й національно своїх братів.

Одначе Ви, козаки-страдальці, не піддалися улесловим словам огентів-добровольців і не піддалися затягнути себе до війска ворожого Україні, а стали ще більше гуртуватися, ще енергічнійше провадити свою рідну, національну роботу.

Я і моє правительство, слідкуючи від давна за Вашим життєм тєє організацією і культурно-просвітньою роботою яку Ви зробили, дуже тішуся зростом сеї могутньої народньої хвилі, глибоко національної, щиро української і вірю, що Ваша робота принесе красний плід, дасть реальні, корисні наслідки для усього народу, як я уже раз міг переконатися.

Я тішуся що Ви, козаки, пятилітні страдальці маєте в собі сили до боротьби, що у Ваших серцях палає щира любов до Рідного Краю, яка двигає Вас і серед сих важких, неприятливих обставин, до роботи на добробут і щасте українського люду, і сердечно дякую Вам за щиру і отверту працю.

Я певний, що уже недалекий той час, коли Ви свідомі і національно виховані, організовано стрійними рядами повернете на Україну і тут станете до широкої роботи охорони й будівництва многострадальної України.

Я знаю ту роботу яку зробили Ви і що ще можете зробити.

Потерпіть ще трохи, зберіть всі силу духа, тримайтеся. Уже недовгий час Вашого повороту, коли приголубить і пригріє Вас українське сонце.

Слава Вам, козаки-страдальці, щирі робітники і вірні сини свого народу.

Хай живе могутнє, отверте слово Українського Народу.

Хай живе Українська Народна Республіка.

Голова Директорії та Головний Отаман війск Української Народної Республіки

Петлюра.

ПОЛЬСЬКА „КУЛЬТУРА".

(Надіслана стаття).

Щоби побороти свого противника, треба ужити такого оружя, яким воює противник, коли вже не ліпшого. Але щодо Ляхів, то їх навіть не треба бити їх оружем, бо вони себе самі ним побють. Щонайбільше, треба їм помогти для їх остаточного пораження, а там вони вже здадуться, поборені своїм власним оружем. Коли Німці в світовій війні зачали уживати поганих способів воювання, то є субмарин і трійливих газів, то замісць собі помогти, вони себе тим побороли і морально і матеріяльно. Моральна побіда над Німцями була така, що коли вони уживали нелюдських способів воювання, цілий світ з погордою й обуреннем осудив негідний спосіб боротьби, звертаючи свою оружну силу проти варварської німецької тактики. За точні матеріяльні втрати світ може ніколи не дізнається, бо кілько субмарин і їх залог пійшло на дно моря, а кілько німецьких жовнірів погибло від затроення їх власними газами задля недогідного вітру, а тім знають лише німецькі команданти.

Подібну негідну тактику примінюють новочасні варвари-Ляхи, нападаючи на нашу українську національну індивідуальність, і продовжають свою підлу боротьбу вже цілими віками, хотяй не з великим успіхом, бо до сеї пори не змогли і вже ніколи не зможуть убити в нас українського козацького духа. Під покришкою шляхотства і фалшивої лицарської чесности аж донедавна дурили вони цілий цивілізований світ, представляючи себе за одинокий „культурний" нарід в цілій Східній Европі. Світ пізнався вже нині на ляцькій облуді і не рідко можна подибати в ріжних поважних часописях опінію про ляцьку культуру.

Назадницька шікаговська часопись „Дзеннік Звйонзкови", ч. 73, з 26-го марта с. р., помістила статтю, підписану Юзефом Капусьціньским, яка кидає яскраве світло на польську культуру. Сю статтю подаю отсе в дослівнім перекладі.

НАРІД ПОЛЬСЬКИЙ НА ПОДІЛЮ І УКРАЇНІ.

Звичаї і пісні. — Відносини до „мужиків". — Старі традиції. — Засів Українців. — Костел і школа. — Нова брама польської еміграції.

Цікаві є звичаї польського народу на Україні. Всі говорять собі по назвиску і через пан. В хатах переважно є примірна чистість і порядок; в світлиці нема підлоги лише глиною виліплено, так майстерно помальовано, що виглядає на сірий мармор або камінні плити. Стіни і печі розмальовані десенями, ріжними красками.

Весілля відбуваються з ріжними обрядами.

Перед виїздом до шлюбу молодої дружки співають розчулюючі пісні і плетуть вінок. Потому розплітають косу панни молодої, а опісля слідує накладанне корони, т. е. вінця на голову; відтак дуже гарну овацію стихом виголошує дружба. Опісля панство молоді падають три рази перед батьком і матерю на коліна, а ті, кладучи хліб на їх головах, благословлять.

Між тим є ще викуп панни молодої. Коли приміром сю дівчину передтим любив другий або її знав, він виходить на дорогу на зустріч з хлібом і ставить на верху кілька сот рублів. Пан молодий відбирає сей хліб, але мусить звернути два рази таку суму як була поставлена.

Побожність і жертволюбивість для костела і религії є велика.

Нарід з природи є співучий і музикальний. Богато дівчат і хлопців уміє грати на скрипках, цимбалах і балабайці, на тім любім а розповсюдненім інструменті. При кождій роботі, чи то в поли підчас жнив, чи при копанню бараболь, чи весною при полотьбі кукурузи і тютюну, — всюди лунає при роботі пісня. Пісні ті є дуже милозвучні і гарні. Більшість тих пісень співають по руськи, але я чув і польські, котрі правдоподібно не були друковані, але передавані з уст до уст з часів польських воєн по розборах або підчас розбору. Нарід є дуже гостинний. Вистарчає, коли хтось говорить по польськи; тоді не питаються, хто і що, а вже уважають його за брата і сердечно приймають.

Щодо руських мужиків, хлопів, нарід польський відноситься по братньому, але зі знаменною гордостю, висшостю. Памятають завсіди, що шляхтичеви шабля, мужикови свиня. Дивне, що майже в тійсамій степені відносяться до Мазурів. Хто не має там назвиска з окінченнем на „скі", „іч", цкі", той не має накого поважання, яке повинен мати.

За царських часів кождий Поляк, коли хотів вести який гандель, якийсь інтерес, або хотів бути урядником або чимнебудь, то коли не був православним, не мав місця. Тесаме ділось по кождому повстанню. Коли хтось не хотів іти в Сибір або в тюрму, вистарчало, коли перейшов на православе. З тої отже причини так много шляхотських назвиск мають Русини.

Цілі села нераз по кількадесяти роках такого переслідування з польських (?) ставали чисто русьиними. Старі шляхотські традиції переховують старанно. Польський нарід для відрізнення від хлопів, убирається ліпше. Мущини носять сурдути, черевики, краватки, а жінки носять такі спідниці як і у нас в місті. Народні танці є прегарні. У нас, що ми є близше Кракова, не уміють так красно танцювати краковяка як на Поділю.

Як лиш повстала Україна, почали нарід до тої степени баламутити, що богато Поляків обурювались на се, коли їм хто сказав, що вони є Поляками. Головно такі случаї були межи молодіжю й інтелігенцією, котра ходила до українських шкіл.

Засів Українців удається вповні через шкільництво і пропаганду, а також через популяризованнє брошурок в дешевих виданнях.

Костел і школа повинні бути і є на Поділю опікунами народа. Велике є число костелів чудових, але більша часть цілком занедбаних. Страшно богато наших (?) святинь є перетворених на церкви. Але є такі старі люди, котрі не одну церкву памятають, що ходили до неї на відпуст, коли ще була костелом.

Поділє і Україна представляється корисно для Польщі, як нова земля для польської еміграції, а головно для еміграції інтелігенції і народніх діячів.

Вправді не брак там таких Крулюф-Духуф, людий, котрі для вітчини все жертвують, але їх є замало. Такий п. Ідзіковскі, Залескі, кьсондз Бончковскі і другі є тими сіячами польського слова, є ковчегом спільности межи Польщею і тим народом на Поділю межи новими а старими літами.

Юзеф Капусьціньскі.

Хто з увагою перечитав повисшу допись, той без сумніву мусить догадатись, куди ляцькі варвари задумують занурювати свої субмарини в роді Юзефів Капусьціньских і пускати свої трійливі гази, в роді своєї пропаганди.

Чи знаєш вже тепер український „хлопе-мужику", чому на окупованій варварами-Ляхами Україні вішають, мордують, замикають і винищують всю нашу інтелігенцію, наш найкрасший цвіт-надію; замикають українські школи і палять українські церкви?...

Коли противний вітер не завіє, то незадовго над нами запанує польські панбуг, а лише з ласки і непривітно буде на нас світити польське сонце.

Осип Логин.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ПІТСБУРГ, ПА. Отсим повідомляється членів товариства ім. Івана Франка, від. 53, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. цвітня с. р., в гали під церквою при 7-мій і Карсон ул. На сих зборах виберется також касієра. Членів позамісцевих проситься, щоби свої належитости присилали на адресу секретаря. Початок зборів о 2-гій годині пополудни. — П. Шпікула, секр.

ТВЕРЕЗИЙ ГОЛОС.

В варшавськім тижневнику „Сьвятло" в ч. 2 з 22. лютого с. р. під заголовком: „Визволюймо себе самих" читаємо:

„Наша преса є повна захоплення про визвольну ролю, яку має сповнити Польща супроти своїх сусідів на Сході.

„Старим кличом повстанців „за нашу і вашу волю" потрясається на усі боки, не спостерігаючи, що сей клич — звучить тепер гіркою іронією в устах Поляка.

„Возьмім тільки кілька примірів з области наших відносин з Українцями.

„В своїм часі в грудни комунікат польського генерального штабу доніс нам, що наслідком порозуміння з українським правительством війска польські обсадили хвилево Камінець Подільський.

„Минули два місяці і... Поляки заборонили на українській области говорити і писати в урядових справах по українськи. Наказано перемалювати українські вивіски і заступити їх польськими. Заборонено носити українські військові відзнаки. Камінець Подільський оголошено повітовим прилученим до Польщі. Заборонено видавати українські соціялістичні газети.

„Сором палить кождого чесного Поляка, коли довідується про такі факти.

„Так виглядає сучасне „за нашу й вашу волю" і скажім — значить се слово сьогодні „за нашу й вашу неволю". — Бо угнітаючи слабших сусідів, нищучи в них довіря до Польщі, сіючи в їх думах ненависть і бажання пімсти — родимо ворогів, а душу польського народу затруваєть ся найстрашнійшою отрутою — затраченнем віри в ідеал волі. Твориться ненависть довкола Польщі, а в Польщі угрунтовується людий, які живуть надужиттєм і насильством над слабшими.

„А сього й так в Польщі богато. Проте перестаньмо визволяти сусідів; вони радо вирічуться нашої помочи. Подумаймо красше над визволеннєм себе самих з пут корупції і страшної капіталістичної анархії".

Ф. Скацелік.

ІЗ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Голод на Карпатській Україні.

Один чеський діяч в Ужгороді пише до „Нар. Лістів":

„Посилаю кусень „хліба", який принесла депутація села Мала Туриця, перечинського повіта в Закарп. Україні. Людесі з плачем розказували, що таки й хліб мусять їсти вони та їх діти, які з того дістають ріжні недуги й мруть. Не перший раз бачу такий хліб; бачив я вже його й у инших депутацій тутешніх гірських сіл. Біда сих верховинців безмежна. І так у Волошанці живляться люде цукром, їх одинокою стравою. Цукор розпускають в теплій воді та її пють. В богатьох селах не дістають більшого приділу муки ніж 2 до 3 кґ. на голову місячно, тай той приділ досить часто взагалі відпадає. Голодовий тиф та инші пошестні недуги панують в тих околицях. Про причини сього сумного явища не хочу говорити, годі теж когось винити, де обставини дужші від людей; тай не є метою сеї дописи глядати причин.

Метою мого письма є шукати й знайти поміч. Чейже годі допустити, щоби тутешний добрий нарід, який держить з нами, чи він себе зове Українцем чи Москалем, всеж таки се нам рідна кров, — щоб він гинув з голоду. А сі люде тут так в нас вірять, що ми їм хочемо й можемо помогти. Тутешний харчовий уряд працював всіма своїми силами, але чудес творити не в силі. Сюди довезено ледви четвертину дійсного запотребування, при чому вказувано на се, що й у прочих частях републики панує недостаток. Тут однак наступає вже катастрофа. Пригадую собі, яким способом поміг Берлін раз Відневи а другий раз Пештови, коли населеннє Берліна зріклося свойого приділу на один день в хосен Відня. Чи не могло би населення инших частин републики, коли не всюди, то бодай трохи красше заосмотрених країв, наслідувати сей приклад? Може би на відповідний поклик знайшлося в Празі, нашому осередкові, досить людей, які би взялися за сього рода акцію. З боку фінансового ціла акція не була би получена з ніякими жертвами, бодай з дуже малими, бо тутешний голодуючий люд не просить о милостиню, лиш просить о кусок можливого хліба, за який хоче заплатити. Був би я вельми щасливий, коли би сі стрічки принесли поміч тутешним вбогим верховинцям, а нарід сей, вірте мені, був би ще щасливійший й вельми вдячний, якщо одержав би підмогу 40—50 ваґонів трохи зноснійшої муки".

Чи, та яким успіхом увінчалася ся допись культурної людини, не знаю, бо допись поміщена щойно 25. лютого с. р. Як вичитаю про се в чеських ґазетах, поспішу донести — як також про се, чи скажуть собі Чехи підписувати чисті пацери... як се діється в Галичині.

О. Б.

ОГЛЯД ЧАСОПИСИЙ.

Замітки на часі.

Наша еміґрація ще не скінчила спорів на тему: хто винен, з ким нам тепер по дорозі. Про безплідність і шкідливість сих спорів, яких матірю еміґраційна психоза, містить в „Укр. Прапорі" з 24. лютого влучні замітки др. Кость Левицький.

Між иншим др. Кость Левицький каже:

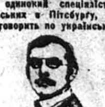
У всякому разі дві орієнтації: гол. от. Петлюри і дикт. Петрушевича роздвоїли наші державнотворчі сили та спричинили обезвладненне формації української держави, а українські діячі з сеї і тої области опинилися на еміґрації і спорять між собою на тему: хто винен, Петлюра чи Петрушевич, та висувають дальші орієнтації на бік большевиків, инші звертають свої надії на розбиттє держав антанти, на Анґлію, Німеччину і т. п. А тимчасом визнається й такі держави, як вірменська, грузинська і татарська. Нашим полоненим в Італії годі добитися призволу, аби переїхати на Україну і там станути до боротьби за визволеннє української держави. Про визнанне української держави апелюють з розпуки усі українські партії у Львові до загального мирового конґресу...

Така розбіжність української політичної думки являється незвичайно небезпечною для вирішення українського державного питання. На нас усіх тяжить народний обовязок та одвічальність перед народом, як також перед історією: безпроволочно приступити по перебутих тяжких катастрофах до організації наших сил на еміґрації без огляду на партійні ріжниці, аби витворити здорові чинники до консолідації української держави та передовсім допровадити до устійнення спільної всеукраїнської витичної лінії орієнтаційної.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НЕДУГИ МУЩИН

Я є одинокий спеціяліст недуг мужеських в Пітсбургу, котрий говорить по українськи.

Найдовше істнуючий, найуспішнійший і заслугуючий на довіре спеціяліст недуг мужеських, котрий усе своє знане і довголітну практику віддає для услуги недужих

DOCTOR LORENZ

II. поверх, фронт.

614 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.

Урядові години: Щодня від 9. рано до 8. веч. В Пятниці від 9. рано до 8. веч. В неділі від 10. до 2.

SANTAL CAPSULES MIDY

МОЧОВІ ВІДХОДИ реґулює в 24 ГОДИНАХ

Кожда пачка має напись з MIDY

Уникайте підробів.

ДР. ІВАН СМІТ

ЛІКАР УКРАЇНЕЦЬ. — СПЕЦІЯЛІСТ ОПЕРАТОР.

ДОКОНУЄ НАЙТЯЖШІ ОПЕРАЦІЇ МУЩИН, ЖЕНЩИН І ДІТИЙ, СПЕЦІЯЛЬНО ПРОПУКЛИНУ (Т. Є. КИЛУ), ЛІЧИТЬ З ПЕВНИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, НЕДУГИ ЖОЛУДКОВІ, СЛІПУ КИШКУ, ГЕМОРОЇДИ, ГРУБІ ЖИЛИ, НІС, ГОРЛО, УШИ І ИНШІ НЕДУГИ МУЩИН І ЖЕНЩИН. ЄСЛИ ХТО НЕ МОЖЕ ПРИЙТИ ДО МЕНЕ, ТО НАПИШІТЬ ЛИСТ І ОПИШІТЬ ВСЮ ВАШУ НЕДУГУ. ЗАЛУЧІТЬ МАРКУ НА ВІДПОВІДЬ.

Dr. JOHN SMITH, Jr.,

327 E. 17th Street, New York, N. Y.

Години урядові: 12—2 попол. і від 6—8 вечер, а в неділі і сьвята від 10-тої рано до 2-го пополудни.

Телефон: Stuyvesant 4493.

ХУСТКИ

висилайте або беріть з собою до старого краю, бо там нема. Маємо великий вибір хусток зимових і літних. Ціна їх як слідує:

Хустка з волочки, біла, 46x46 цалів $3.00
Хустка з волочки, біла або чорна, 60x60 цалів 5.00
Хустка велика, вовняна 2x2 ярди 7.00
Хустка велика, зимова, до завиваня 10.00
Хустини, літні, білі, по 2.00
Хустини літні, чорна або бронзова з френзлями 4.00

Замовлення посилайте на адресу:

UKRAINIAN BAZAR,

168 E. 4th St., bet. 1st and Ave. A, NEW YORK, N. Y.

НОВА МАПА ГАЛИЧИНИ

Вже вийшла з друку нова мапа Галичини в українській мові. На ній є виразно намальовані всі міста, місточка, гори, ріки, зелізниці і села. Такої мапи ще в Америці не було. ЦІНА ЛИШЕ 25 ЦНТ. (Принимаємо одноцентові марки). Замовляйте зараз, бо наклад невеликий. 36—

PEOPLES SUPPLY CO., Dept. 1, Sta. D., Box 51, New York, N. Y.

ВІДЗИСКАНЕ ЗДОРОВЛЄ

Терпів два роки, а тепер може вже працювати. Уважав, що дальше лічение є лише втратою часу і гроший.

Я терпів через два роки так, що часто не міг робити і мій стан здоровля дійшов до того, що я попав у зневіру про можливість вилічення. По прочитанню лічничої методи д-ра Ганнона, я рішився його відвідати. Я зістав там підданий спеціяльному застрікуванню крови, відповідно до вимог моєї недуги, і протягом місяця мій стан поліпшився так, що я можу знов працювати. Я пишу се в доказ моєї вдячности за те, що він зділав для мене.

F. WAGNER,

128 Palisade Ave., Bogota, N. J.

15-го падолиста 1919 р.

Коли терпите на якусь ново повсталу або застарілу недугу а потребуєте помочи спеціялісти прийдіть до мене безпроволочно, а я зроблю для Вас те, що міг зробити і для других.

ДОВОДЖУ ДО УСПІХУ

скоро, тривало і за малу нагороду без ніякої перерви у Вашім занятю. Мої офіси находились через довгі роки в тімсамім будинку, і мене знають як осторожного, ревного і успішного спеціяліста. Одна візита в моїм офісі і точна екзамінація упевнить Вас, що я зверну Вас на дорогу яка веде до здоровля.

КОЛИ ВИ ТЕРПИТЕ

нервовий розстрій, завороти, ослабленне, кровні і скірні недуги, маячиться Вам в очах, слаба память, слабі і непевні нерви, безсонність, болі в карку і крижах, ревматизм і безвладність у вязах, слабість горла, жолудка і недомагання кишок, болі невральгічні, горячку на язиці і запір, ТОДІ НАВІДАЙТЕСЬ ДО МЕНЕ.

ПРИМІНЮВАННЄ ЕЛЕКТРИКИ, ЗАШКІРНІ ВСТРІКУВАННЯ І ІНГАЛЯЦІЙНІ МЕТОДИ УПЕВНЯТЬ ВАС ПРО УСПІШНІ ВИСЛІДИ ЛІЧЕНИЯ. Порада зовсім даром. Прийдіть нині. Не відкладайте.

DR. HANNON

СПЕЦІЯЛІСТ

146 EAST 14th STREET

Напроти Tammany Hall, New York.

Години офісові: Денно від 9. рано до 4. попол.—Вечер: від 6. до 8. В неділі і признані свята: від 10. до 2. в полудне лише.

Осібний почекальний покій.

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕНЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ.

(В сій рубриці містимо оголошеня театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших поклик.ів).

AUBURN, N. Y.

Тов. Співацьке-Драматичне „Боян" відограє красне і веселе представлене **АРЕНДАР В КЛОПОТІ,** комедія з сільського життя в чотирох актах, в **неділю, 18. квітня,** о годині 7.30 вечером в гали пп. Кащака і Тиханича, 135 Washington St., Auburn, N. Y. Вступ: I-рядні по 50 цнт.; II-рядні по 35 цнт.; для дітий по 10 цнт. Дохід на церков св. Петра і Павла. Досить вже того смутку, прийдіть всі а розвеселитесь. 42-43і45

НОВІСТЬ! Як Ви, батьки і матери, любите свої діти, або Ви, хрестні батьки своїх похресників, то пишіть до мене а я вишлю для Вашої дитини граючий колибач (колисане кріселко) за $8.50 або ч. 2 за $6.75. Належитість прошу слати разом з замовленем до: ANTHONY ZUBRYK, 470 Henderson St., Jersey City, N. J. 42-43

ФАРМИ В СТЕЙТІ НЮ ЙОРК.

254 акри урожайної землі, 6 акрів ліса, добре пасовиско, 150 під плугом, 3 милі до місточка, 5 миль до стріткари і до церкви, хата о 9 кімнатах, стайня 32x70, помістить 45 штук худоби, вода доходить пайпами, на фармі находиться 12 дійних коров, сіно, знаряди рільничі, властителька продасть всьо за $9.500, вплати жадає $3,500, решта на легку сплату на 5%. Велика нагода на двох до спілки. Тут є на чім робити. Прошу приїхати подивитись. Родиться всьо, так як в старім краю: корна, пшениця, ячмінь, овес і т. д. 40-42

S. DYMINSKI,

P. O. BOX 150, HERKIMER, N. Y.

ДО ТИХ, КОТРІ КОВТАЮТЬ ПІГУЛКИ ПРИ ЇДЖЕНЮ.

Армія нещасливих, котрі ковтають ріжнородні пігулки при кождім їдженю є велика.

Сі пігулки звичайно помагають лише хвилево, аби опісля ще більше ослабити перепрацьовані наші органи травлення.

Результатом ослабленого жолудка є передвчасне вичерпане сил і смерть.

Коли терпите на біль голови, згагу дрощі, обяви нестравности, отяжілість по їдженю, брак апетиту, знеохота до праці, брак енергії, пригноблене умове, загальне ослаблене тіла, місто уживати пігулки, зачніть уживати сейчас

КАЛЬВАРІЙСЬКЕ

Trade Mark Reg. in U. S. Pat. Office

ВИНО ЛІЧНИЧЕ

Воно не містить в собі жадних штучних закрасок, але є зладжене з ліків признаних лікарськими повагами за найуспішніші в терпінях жолудкових.

Купіть ще сьогодня в найблизшій аптиці, в нашого агента або просто від нас одну фляшку. Ціна $1.50 і 6 центів податок.

НАША ҐАРАНТІЯ.

В доказ нашої правдомовности зобовязуємося публично звернути кождий цент тому хто докаже, що наше КАЛЬВАРІЙСЬКЕ ЛІЧНИЧЕ ВИНО не є таким, як його описуємо.

D. WROBLEWSKI & COMPANY,

M-1

одинокі фабриканти

196 E. FOURTH STREET, NEW YORK, N. Y.

УКРАЇНСЬКА РОБІТНЯ ОБУВЯ.

Українці, котрі думають їхати до краю, повинні постарати ся у свого старокраєвого шевця зробити собі на старокраєву моду, з доброї шкіри

ЧОБОТИ АБО ЧЕРЕВИКИ.

В старім краю нема шкіри і нема з чого зробити добрих чобіт, тому зайдіть сейчас до свого українського шевця і дайте замовлене зробити собі перед відїздом до краю сильні чоботи або черевики. Не зволікайте, а сейчас приходіть і дайте заказ на чоботи. Очікуємо. Адреса: 12в—

МАКСИМ ІВАНЦІВ,

409 E. 12th ST., NEW YORK, N. Y.

ПАТЕНТИ

Чи знаєте як їх осягнути?

ВИНАХОДИ

Чи знаєте як забезпечити ВАШІ ВИНАХОДИ?

Родимці!

Чи маєте який винахід? Чи маєте який помисл на якийсь винахід? Або уліпшене чогось, що вже істнує?

Пишіть до нас з повним ДОВІРЕМ по всілякі інформації, котрі ми уділяємо безплатно. 21—

Пишіть по нашу нову книжочку

„ЩО КОЖДИЙ ВИНАХІДНИК ПОВИНЕН ЗНАТИ".

Не зволікайте, пишіть сейчас до:

AMERICAN EUROPEAN PATENT CO.

256 Broadway, New York, N.Y.

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ!

Позір Українці! Розважте, що тепер годі тратити часу і гроший. Працюючи по фабриках Ви тепер не зложите гроший, бо дорожня велика. До краю їхати є трудно та Ваші гроші стопляться як сніг, а потім Ваша родина і діточки будуть бідовати і знов працювати для когось другого, підчас коли можете собі поправити життє стаючи власним господарем на фармі, а Ваша родина буде знати, що жиє. Я купив фарму тому два роки, випробував землю і переконався, що вона родить все що лиш посадите. Нас тут є 150 родин, позасівали пшеницю і все гарно заповідаєсь. Тому раджу Вам не їти до краю ані не слухайте тих, що Вас намовляють, але зверніться до мене по пораду. Я сам працюю на поли і знаю Ваші потреби. Я відведу Вас до фармера властителя, а не через агента, який звичайно намавляє властителя, щоб наложив ще більшу ціну. Я Вас обведу по фармах та розкажу і покажу все, чого жаден агент не зробить. Я походжу з села Торгановичі, пов. Самбір. Є тут 5 родин з Кільчиць з пов. Бучач.

Перша фарма має 40 акрів, дім на 10 кімнат, 5 коров, 2 ялівки, 40 курий, 2 коні, корови тільні, 1 поросну льоху, курник, возівня, стайня, стодола на збіже і корну, сад з яблінками. Школи є близько, дві милі до міста.

Друга фарма має 150 акрів, придатна на дві родини, 20 акрів грубого ліса, велике пасовиско а решта орне поле, 18 коров, 5 ялівок, 3 коні, стадо курий, 18 безрог, 1 бугай, 2 акри саду з яблінками. Річка тече через фарму. Добрі будинки, 3 стодоли, курник на збіже і корну, стайня, дім на 12 кімнат, фармерські машини. Миля до міста. Ціна $10.000, вплати $4.000 а потім по $200 річно.

Третя фарма має 49 акрів, великий огород з яблінками, один дім добрий на 13 кімнат, стодола, стайня і курник, 1 корова, 2 телят, 3 безроги, 25 курий, 2 качки, стоги сіна. Ціна $4.000, вплати $1.400 а потім по $50 річно з 5 процентом. Пять миль до міста, 18 акрів, 5 Коров, 3 ялівки і 4 телят торічних, 3 коні, 1 льоха поросна, стадо курий, 3 гуски, 5 качок, 10 кріликів, дім на 10 кімнат мурований, стодола, стайня, курник, возівня, стодола на збіже і на корну, великий огород з яблінками, газоліновий мотор до різаня дров і машина до молоченя, є також машини до садженя корну, до кошеня збіжа, до кошеня трави, всякі знаряди, є 10 акрів ліса, а решта орне поле. Ціна $6.000, вплати $3000 а решта на 10 років, по $100 річно. Три милі від міста, де є 8 фабрик бресових і сталевих і др., дві церкви українські. Місто велике і всего можна у нім набути і збути. 42

Лише стережіться агентів. Хто хоче купити фарму коло мене, нехай прийде до мене або телеграфує, число телефону 112, 312 Henry St. Моя адреса:

WASKO PETRINA,

R. F. D 5, Rome, N. Y.

САЛЬВА

Масть на рани, яка вилічила много людий зі всякого рода ран.

Про лічничий успіх сеї масти свідчить отсей факт. Казимир Мислер, детектив, котрий терпів через 16 літ на свої ноги, вилічився сею мастю до трох неділь. 36вс47

Много людий, які вилічились сею мастю може посвідчити про спасенну її поміч. Лічить всякі рани застарілі, чираки і шкірні викиди.

Ся масть придається в кождій хаті.

ЦІНА МАСТИ, МАЛИЙ СЛІЙ $1.25, БІЛЬШИЙ $1.50.

Прошу адресувати:

GEORGE SAGAN,

BOX 13, YORKLIN, DEL.

ФАРМИ

КУПУЙТЕ ЛИШЕ В ОКОЛИЦІ ВЕЛИКОГО ФАБРИЧНОГО МІСТА

ROME, N. Y.

1) Фарма 120 акрів, 10 коров, 2 коні, всі знаряди господарські. Ціна $4.800, вплати $1.800.

2) Фарма 220 акрів, 20 коров, 4 коні, всі машини і знаряди, дріб. Ціна $8.500, вплати $3.000.

3) Фарма 80 акрів, 10 коров, 2 коні, всі знаряди, дріб. Ціна за всьо $4.200, вплати $2.200. 38-42

Маю ще до 40 инших подібних фарм на продаж. Голоситись до Українця:

А. ФИЛИПЧАК,

BOX 24, ROME, N. Y.

УКРАЇНСЬКІ КРАЄВИДИ

НА ПЕРЕПИСНИХ КАРТКАХ

В ЦІНІ 15 ЦЕНТІВ ЗА ОДНУ.

ДУЖЕ ПРИГОЖІ ДЛЯ ПЕРЕСИЛАНЯ ЖЕЛАНЬ АБО ОКРАСИ СТІН ХАТИ. В МАЛІЙ РАМОЧЦІ, ЯКУ ДІСТАТИ МОЖНА В КОЖДІМ ДРІБНІМ СКЛЕПІ, ЗАСТУПЛЯТЬ ДЕШЕВІ А ПУСТІ ВИДИ ЧУЖИХ ВАМ ОКОЛИЦЬ.

Дістати можна по адресі:

„SVOBODA",

83 Grand St., Jersey City, N. J.

ШИФКАРТИ НА УКРАЇНУ

Дорога на Україну вже ОТВОРЕНА. Висилаємо сотки Українців до вітчини через Гамбурґ, Тріест, Відень, Львів, Францію, та другі місцевости. Шифкарти дуже тані. Зголошуйтесь особисто або листовно.

ГРОШІ НА УКРАЇНУ

Спішіть ся посилати гроші, бо курс тепер дуже низький. З Галичини дістаємо тисячі поквітовань на отримані гроші. Гарантуємо за кождий цент. Пишіть, або зголошуйтесь особисто.

ВИРОБЛЯЄМО ПАШПОРТИ НА УКРАЇНУ

За кілька днів кождому виробимо пашпорт потрібний на виїзд до України. Памятайте адресу:

УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ БАНКОВИЙ

GOLDBERGER & GOODMAN, УПОВАЖНЕНИЙ БАНКИР,

136 EAST 42ND STREET, NEW YORK, N. Y.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСЬВІТИ. А ПРОСЬВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Чехо-Словакія і Галичина

МИ ЗАЙМАЄМОСЬ ВИСИЛКОЮ ГРОШЕВИХ ПОСИЛОК ДО ПОВИСШИХ КРАЇВ ЯК ПОЧТОЮ ТАК І КАБЛЕМ. НАШ ЧУЖИНЕЦЬКИЙ ВІДДІЛ ДАЄ НАМ ЗМОГУ ПОЛАГОДЖУВАТИ СІ СПРАВИ СКОРО. **ВСЯКІ ГРОШЕВІ ПЕРЕСИЛКИ ҐАРАНТОВАНІ НАШИМ БАНКОВИМ МАЙНОМ ВИСШЕ 10 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ.**

ПЕРЕСИЛАЙТЕ СВОЇ ГРОШІ ЧЕРЕЗ **НАЙСТАРШИЙ І НАЙБІЛЬШИЙ БАНК В BAYONNE, N. J.**

ВИ ПЕРЕКОНАЄТЕСЬ, ЩО **НАШІ ЦІНИ Є ЗНАЧНО НИЗШІ** НІЖ У ДРУГИХ, А НАША УСЛУГА Є БЕЗ ПОРІВНАНЯ ДОБРА.

MECHANICS TRUST COMPANY

WEST 8th STREET, BAYONNE, N. J.

Отворений: від 9 рано до 5-ої попол.

В пятниці: від 9 рано до 9-ої вечер. 37—

ДО ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ ПОСПІШНИМИ КОРАБЛЯМИ

через

АНТВЕРП і ГАМБУРГ
ГДАНЬСК і РОТЕРДАМ

ИНШІ ПРИСТАНІ відїде найскорше кождий хто закаже шифкарту тепер, позаяк число повертаючих до краю з кождим днем зростає в наслідок чого забезпеченнє місця на кораблях коли відложене на пізнійше спричинить не мало труду до відїзду. Від довгих літ імя Григорія КУНАШЕВСЬКОГО є майже кождому звісне, котрий яко представитель всіх корабельних ліній як в минувшині так і тепер не жалує своєї чесної услуги для наших людий не лише в продажі шифкарт, але також і в инших справах, які дотикають не одного з наших родимців, на примір:

ПАСПОРТОВІ АПЛІКАЦІЇ

приготовляємо в нашім бюрі а також на жаданне пересилаємо тим, що живуть в других місцевостях.

ГРОШІ ПОСИЛАЄМО

до всіх частий світа по найнизшій ціні щоденного курсу, а за скоре і безпечне доручення даємо необмежену ґаранцію.

ШИФКАРТИ до КРАЮ

висилаємо тим, що желають виїхати до Америки.

Хто желає спровадити когонебудь з своїх рідних, нехай не відкладає а замовить передплачену шифкарту сейчас, бо виїзд з старого краю до Америки тільки що зачався. 37—

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ!

G. KUNASHEVSKY,

179 EAST 3RD STREET, NEW YORK, N. Y.

Найліпші Кораблі для наших Українців:

April 12.	Carmania	Hamburg
April 13.	Saxonia	Hamburg
April 10.	Mongolia	Hamburg
April 20.	Patria	Trieste
April 20.	Virginie	Danzig
May 5.	Canada	Trieste

Ми доставляємо наших пасажирів на сам корабель. Ми поручаємо лише **найліпші лінії корабельні.** Спеціяльну опіку віддаємо для **жонатих емігрантів** і даємо їм

ТРЕТОЇ КЛЯСИ КАБІНИ.

По другій стороні урядник компанії очікує пасажирів і **відводить їх до поїзду.** Я обезпечую пакунки від всякої втрати.

Коли Ви маєте пашпорти приходіть сейчас. А коли не можете дістати пошпорт, то ми дістанемо його для Вас сейчас.

Гроші пересилаєсь через AMERICAN EXPRESS COMPANY. Коли Ви вислали гроші до Европи і не знаєте чи гроші дійшли, то я дізнаюсь про се для Вас.

Коли Ви хочете спровадити сюди свою родину, ми дамо Вам інформацію. Даємо також інформації про полонених. 33—

ARMIN HERZEG,

127 WASHINGTON STREET, NEW YORK, N. Y.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошення женитьби не приймаєсь. — За одно поміщенне платиться 10 центів за стрічку (5 слів), два і більше поміщень 7½ цента за стрічку від кождого поміщення. Після сих цін дворазове оголошенне з 6 стрічок виносить $1.00).

Не належиться ждати відповідий на листи в справі оголошень, подаваних на адресу „Свободи", бо на такі листи адміністрація не відповідає, але передає їх сторонам, які подали оголошенне. Від сторін належить сподіватися відповіди.

ДО КРАЮ! Хто хоче працювати на корабли кілька годин денно при легкім занятю, нехай звернеться до: GREENWICH LABOR AGENCY, 129 Greenwich St., New York.

Пошукую свого стриєчного брата **ЯКОВА ПЕТРИЧКОВИЧА,** сина Василя, з села Мшанець, повіт Старий Самбір. Перебував попередно в Шамокін, Па. Хтоби о нім знав або він сам зволить зголоситися на адресу: JAKOB PETRYCHKOWYCH, 318 Greenwood Ave., Youngstown, Ohio. 39-42

ПОШУКУЮ ЖЕНЩИНИ, котра схотілаби занятись домом і четверо дітьми в віці від 3 до 10 літ. Прошу голоситись на адресу: PETER KIC, Box 2, Carteret, N. J. 37-42

ПОШУКУЮ робітника до чищеня вікон. Добра платня. Стала робота. Голоситись до: PEORIA WINDOW CLEANING CO., 121 N. Jefferson St., Peoria, Ill. 42-44

Пошукую мою жінку **АННУ,** котра опустила мене, лишаючи троє дітий. Одна дитина вмирає, вернись а я прощу. Вона походить з села Гладок, повіт Тернопіль, Гал. Має знак на правім лици під оком, в неї є золоті зуби. За подане її адреси дам $10.00. Моя адреса: PAUL BAZIUK, 507 Buck St., Millville, N. J. 42

Пошукую свого краяна **ГРИЦЬКА ЗАГАРУК,** з села Стецева, повіт Снятин. Перебував в Канаді. До Америки приїхав в 1914 році. Хтоби о нім знав або він сам, прошу зголоситися на адресу: JOHN KURDZAS, 100 St. Mark's Place, New York, N. Y. 37-42

Пошукую свого сина **ФЕДЯ МЕМОС,** з села Вульче Гірне, пов. Турка, Галичина. Перебував в Небрасці, звідки я дістала від него послідний лист. Я радаби, сину, тебе бачити, бо я хочу їхати до краю. Памятай, що я твоя мати, зголосися до мене або сейчас приїзджай. А як бракує тобі гроший на подорож, то напиши де ти пробуваєш а я тобі вишлю скілько потреба. Я жду на тебе нетерпеливо. Дам $10.00 нагороди для того, що подавби мені його адресу. Моя адреса: EVKA MEMOS, Box 73, Cheswick, Pa. 42-45

Пошукую свого шваґра **ЛЕОНА ЛОЗОВСЬКОГО,** з села Пилипче, пов. Борщів, Гал. Маю для него вісти від родини з краю. Хтоби о нім знав або він сам, зволить зголоситися до: HRYHORY KOLODRUBSKY, 254 Ave. A, New York, N. Y. 40-42

ПОШУКУЮ мужеського кравця до костюмерської роботи. Стала праця. Платня від $35.00 до $50.00 на тиждень здібному кравцеви. Зголоситись до: A. PASICHNYK, 513 E. 16th St., New York, N. Y. 38св45

Пошукую свого краяна **ОСИФА ПЕХ,** з села Вафка, пов. Грибів. Маю для него лист від його жени з краю. Перед роком перебував в Шамокін, Па. Хто знає о нім або він сам, зволить зголоситися до його краянки: CATHERINE MERENA, Box 542, Watertown, Conn. 41-42

Пошукую свого брата, **АНТОНА МУХНІЯ.** Походить з села Кобиловолоке, пов. Теребовля, Гал. Дай вістку про себе. Важна справа. J. M. MUCHNIY, 320 West 52nd Street, New York, N. Y. 41-42

ПОТРЕБА женщини до митя начиня в пекарнянім лонч румі, $14.00 на тиждень, 10 годин праці денно; нема праці в неділі. Пожадана женщина яка говорить по українськи і польськи. Голоситись: AUGUSTIN, 258 Warren St., Jersey City, N. J. 42-44

ВАРВАРА СНІГУР з села Кривенького, пов. Гусятин, Гал., пошукує свого мужа **МИХАЙЛА СНІГУР.** Хтоби о нім знав або він сам зволить написати на адресу: MIKE BEREZANSKI, 137 Madison St., Passaic, N. J. 40-2

ЩОСЬ ДУЖЕ цікавого для кавалерів і вдівців. Пишіть, залучаючи 2-центову марку на адресу: ROYAL SALES CO., Station O, New York City. 25—

ПРОДАМ за $300 готівкою а $350 на сплату сім лотів, по 25x100 кождий, які находяться в Merrick Heights, при Nassau and Schermerhorn St., два бльоки від Meadbrook Boulevard, Long Island, перша стація від міста Фріпорт. Титул власности ґварантований. На лотах є досить дерева. Голоситись прямо до властителя: W. T. WILD, Jr., 199 Claremont Avenue, Jersey City, N. J. 39вч43

ЕКСТРА! Повідомляю, що я отворив Реставрант для Українців. Хто хоче бути здоровий і їсти свіжі потрави старокраєвої кухні, то прошу прийти під ч. 105 St. Marks' Place, cor. 8th St., New York City. 39-42

ЗАГАЛЬНИЙ КАЛЕНДАР, богатий зістом і ілюстраціями можна набути в нас. Ціна $1.00.

Стінний календар Хмельницького в пятьох колльорах 50 центів. 36-47

Адресуйте:

AMERICAN NOVELTY CO., Sta. D, Box 91, New York, N. Y.

ПОЗІР ВИНАХІДНИКИ! Маєте патенти або винаходи на продаж. Хочете, щоб виготовити Вам рисунки і описи патентові. — Потребуєте гроший на покрите коштів патентових. — Пишіть нині, залучаючи 4-центову марку на відповідь.—T. KRZYZANOWSKI, 42 Essex St., Springfield, Mass. 41-44

ROSALIE F. JANOER

АДВОКАТ-ЖЕНЩИНА.

Інтересуючись справами робітництва, уділяє поради в справах цивільних і карних. Головний офіс: 302 Broadway, New York City. Вечерами в дома: 128 West 13th St. 33вс—

ХОЧЕТЕ БУТИ СВОІМ ПАНОМ? Купіть собі добру фарму, близько фабрик, де є добрі урожайні землі, де все уродиться, що лише засієте або засадите. Напишіть до мене а я Вам пораджу добру фарму купити зі статком або без статку. Моя адреса: S. M. PELECHATZ, R. F. D. 2, Back Road, Willimantic, Conn. 42-48

КРАЄВІ ЧАСОПИСИ

„Вперед" і „Земля і Воля", найновійші числа, можна дістати в книгарні по 5 цнт., почтою 10 чисел (кожде инше) за 55 центів. Стемпсів не приймаємо. 34-43

BASIL HRYSHKO,

139 N. 6th Avenue, Scranton, Pa.

ФАРМА НА ПРОДАЖ

105 акрів землі, 50 акрів орної землі, 8 акрів ліса, решта лука і пасовиско, дім на 7 кімнат, 4 стайні для худоби, в части муровані, 12 штук рогатої худоби, 3 коні, 2 безроги, 75 кур, знаряди рільничі. Ціна сеї фарми $6.200. По близші інформації, проситься писати до властителя: ADAM WISNIEWICZ, R. F. D. 3, Rome, N. Y. 40-44

ДАРОМ ФАРМИ ТУТ НЕ ДАЮТЬ, АЛЕ ТАНО СПРОДАЮТЬ!

Родимці! Єсли Ви хочете купити собі добру фарму, то прийдьте тут до Періш, Н. Й., де вже осілись Українці на фармах. Фарми є тут до вибору на купно, дорозші і дешевші. Примітом: 38-43

1) Фарма 90 акрова, з будинками, 5 коров, 2 ялівки, 2 коні, кури і знаряди рільничі. Ціна $3000.00, вплати потрібно $1000.00.

2) Фарма 85 акрова, добрі будинки, 4 корови, 2 красних коні, 2 безроги, 40 курий і знаряди рільничі. Ціна $4300.00, вплати потрібно $2000.00.

3) Фарма 280 акрова, будинки, сад овочевий, 10 коров, 2 коні вартости $500.00, дріб домовий, знаряди рільничі. Ціна $6000.00, вплати потрібно $1500.00.

Фарму тут купите впрост від властителів, старих фармерів, а не від агента ані від жадної компанії. По близші пояснення пишіть або прийдьте до фармера:

А. КОЗАКЕВИЧ,

BOX 168, PARICH, N. Y.

ФАРМИ

Великі і малі з добрими будинками в українській кольонії коло Мускіґен, Мішиґен. Дуже дешево і на легкі сплати. В нашім місті Мускіґен є богато фабрик, заробляється від $5 до $7 денно. Хто хоче бути господарем, мешкати в своїй хаті між своїми людьми а робити в шапі коли йому ся схоче, най напише до мене по інформації. Я не є агент а тілько господар, нам тут дуже гарно житься, тому бажаємо і Вам добра. Хто не хоче їхати до краю на службу до ляхів хай їде до нас та бігме що непожалує. Ваш щирий краян: 36—

SEMEN SHEREMETA,

R. R. 1, BOX 141,

FRUITPORTH, MICH.

ПОЗІР! ВЖЕ Є ВЕЛИКА БІБЛІЯ

ЦІНА З ПЕРЕСИЛКОЮ $3.50

2 ДВІ ЗА $6.25.

Хто хоче мати тую цінну книжку в себе в дома, хай сейчас пише на адресу: 37-42

UKRAINIAN BOOK STORE,

41 EAST 7th ST., NEW YORK, N. Y.

ФАРМИ, ТАНІ ФАРМИ В РОМ, Н. Й.

1) Фарма 204 акрова, добра, урожайна земля, 100 акрівораної землі, 104 акри пасовиска, з грубим лісом. Вода пливе через фарму. Будинки 1-ої кляси, 27 коров, 2 коні, 8 безрог, 100 курий, усі фармерські машини і вози є на сій фармі. 2 милі від міста. Ся фарма при стейтовій дорозі і при зелізничій дорозі.

Ціна: $10.000, вплати $5.000.

2) Фарма 110 акрова, 60 акрів ораної землі, 50 акрів пасовиска з грубим лісом. Вода пливе через фарму. Будинки 1-ої кляси, 8 коров, 4 коні, 3 безроги, 100 курий. Машини рільничі. Ся фарма 3 милі від міста і при мурованій дорозі.

Ціна: $8.800, вплати $4.000.

3) Фарма 103 акрова, 63 акрів ораної землі, 40 акрів пасовиска і грубий ліс. Будинки нові, 17 коров, 2 коні, 8 безрог, 80 курий. Машини до поля. На сій фармі є зелізниче діпо.

Ціна: $6.500, вплати $3.400 або $3.000.

4) Фарма 134 акрова, 80 акрів ораної землі, 54 акри пасовиска, з грубим лісом. Вода пливе через сю фарму. Будинки нові при стейтовій дорозі, 1½ милі від міста. Машини до поля. На сій фармі є овочевий сад.

Ціна: $4.500, вплати $3.000.

Дорогі Українці! Тепер на весні найліпше купити фарму тут в сій околиці, в Ром. Тут земля урожайна як у старім краю. Тілько удавайтеся до свого чоловіка Українця, а я кождому допоможу з цілого серця. Не йдіть до польських агентів, бо то деруни. От що з нами зробили в старім краю, засудили нас на 25-літну панщину.

Прошу писати по близші інформації до мене, а хтоби їхав то прошу повідомити мене вперед телеграфічно.

ІВАН ЛАВРУК,

306 S. MADISON STREET,

ROME, N. Y.

НОВИНКИ.

Резиґнація розводового судії.

Знеохочений легковаженнєм модерними подружами семої св. Тайни, шікаґовський судія розводового відділу найвисшого суду, Йосиф Дейвід, зрезиґнував зі свого становища і вніс просьбу о придїленнє його до якогось иншого судового відділу. „Розвід — жалується судія — не є для женщин ганьбою, але радше прикметою, яка притягає до себе богато мущин. Подруже в теперішних часах не має майже ніякого значіння і замісць поважання викликує насміх".

Буде богато медицини...

Одна аптична фірма в Сінсінаті, Огайо, закупила від лексінґтонської (Кентоки) дистилярні 5.000 бочок, або 250.000 ґальонів, алькоголю, заявляючи, що сей алькоголь піде на „медичні цїли". За ґальон спірітусу фірма платила $1.30, правительственний податок виносить $2.20, а стейтовий податок 50 цнт., отже один ґальон „медицини" коштує дотичну аптику 4 доляри.

Собача вірність.

З Бленчестер, Огайо, доносять, що недалеко Гамбурґа в тім же стейті згинув підчас заверухи на гробі свого пана пес, який сторожив сей гріб повних пять літ. Перед пяти роками умер Джан Діндор, а його пес, на імя Джек, положився на його гробі і опускав його тільки тоді, коли шукав за поживою. Ріжні люди старалися всякими способами наклонити Джека до опущення гробу свого пана, але се їм не вдалося. Священики говорили по церквах проповіди про любов, привязаннє і жаль, оказуваний сею собакою свому помершому панови.

Виступ проти теперішних жіночих одягів.

В Лондоні наробила великого розголосу проповідь о. Бернарда Воґана, широко звісного єзуїтського проповідника, який огнистими словами зганив теперішні жіночі строї. „У минулих часах — говорив о. Воґан — женщини до обіду вбирались, а тепер до нього розбираються. Жіночий одяг повинен служити трьом цілям: приличности, теплі й орнаментови. Женщини, в своїй божевільній погоні за так званими „зворушливими сукнями", грішать проти кождого правила доброго смаку. Такі убрання є нескромні, нездорові і о стільки шкарадні, о скільки коштовні. Дівчата, котрі придержуються найновійшої моди, руйнують душі свої і своїх сусідів, а також свої тіла. Ті, що видумують нові моди, є позбавлені в рівній мірі і смаку і принципу".

Товпа злінчувала неґра.

Якийсь неґер у Лоренс, Савт Каролайна, сварився з трома білими хлопцями. На се надійшов инший неґер, Джордж Робертсон, і станув в обороні свого чорного товариша. Підчас сеї оборони він мав покалічити ножем усіх трох білих хлопців. За се його арештували і посадили у місцевій вязниці. Коли поліційні власти шукали за другим неґром, товпа вдерлась о півночи до вязниці, вхопила Робертсона, вивела за місто і повісила його на зелізничім мості.

З одною жінкою розводиться, а за другою шукає.

Джан Бючеґ у Норт Атлеборо, Массачусетс, старається о розвід зі своєю першою жінкою, а рівночасно шукає за другою. Своє бажанне він зареґістрував у бюрі занять Потукета, а в місцевій часописи помістив відповідне оголошенне, в якім пошукує за женщиною від 25 до 30 літ віку, котра занялабся вихованнєм двох дітий, у віці 8 і 13 літ, і з котрою він готов оженитися, скоро тільки одержить судовий дозвіл на розвід з першою своєю подругою. Своїм знакомим заявив Бючеґ, що він зовсім не зважає на те, якої народности і віри буде його будуча жінка.

Не щипай!

У підземній зелізници в Ню Йорку, якої поїзди є звичайно аж понад міру переповнені, їхала панна Павліна Ґол. Коло неї стояв чорної раси хлопець, Джес Юнґ, а що панна Павліна впала йому в око (бож стояла під його боком), то він її щипнув. Дівчина випросила собі такі жарти, але ніґер не дуже рахувався з її протестом. Коли він повторив свій експеримент вдруге, а відтак і втрете, красна Павліна прикликала спеціяльного полісмена і веліла його арештувати. Судія Семпсон засудив виновника на шість місяців тюрми, бо виявилося, що дотичний хлопчиско був уже караний попередню за таку саму провину. Оголошуючи засуд, судія сказав до Юнґа: „Я жалую, що закон нашого стейту не дозволяє наложити на тебе більшої кари за твій злочин. В иншім стейті тебе вкаралиб далеко острійше".

Підвисшили основний фонд.

На мітинґу уділовців (шеровців) Американської Телефонічної і Телеґрафічної Компанії ухвалено майже одноголосно підвисшити основний капітал з 500 на 750 мілїонів долярів. На 2,700.555 уділів лише 649 голосів заявилося проти підвишки.

ЗМІНА КЛИМАТУ І ЗЕМЛІ ЗМІНЯЄ ВИГЛЯД РОСТИН І ЗВІРЯТ.

Всі добре знаємо, що хоч Іван, Сидор, Петро і Прокіп є люди, то вони не похожі один на другого, бо ріжні бувають люди. Тесаме можна сказати про звірів і про ростини одного і тогосамого роду. Возьмім на примір звичайних воробців. Всі вони належать до птахів одного роду, але те ще не значить, що всі воробці так похожі один на другого, як дві каплі води. Поминувши те, що самички воробців значно ріжняться від самців, межи дорослими воробцями тогосамого роду є також ріжниця. Як приглянемся стадови воробців, то зауважимо, що одні будуть більші а в другі меньші; в одних хвіст короткий а в других довший; одні будуть мати дзюбки короткі, другі довші; в одних лапки тонші, в других грубші; одні будуть темнійшої краски, другі яснійшої, і т. д.

Такесаме буває і з ростинами. Представмо собі, що перед нами поле з розцвитим червоним маком. Ви зірвете кілька макових цвітів, оглянете їх і кажете: гарний, червоний мак. І певна річ, що ніхто не буде того перечити, ніхто не скаже, що мак білий, або синий. Але уложіть макові цвіти у більшу китицю й уважно приглянь-теся кождому цвіткови зосібна. Побачите, що хоч макові цвіти похожі один на другого, то вони ріжняться величиною, формою листків, довжиною стовбура, розміром насінної комірки, числом насіння в комірці, величиною чорного пятна, що знаходиться коло підстави кождого червоного листочка, і т. д.

Одним словом: серед звірят і ростин одного і тогосамого роду є свої Івани, Сидори, Петри і Прокопи. Ми їх не примічаємо, бо раз, що не маємо до того причини, а друге: хто-ж стане надавати осібні імена ріжним воробцям і макам; звичайно говоримо: „воробець", або „червоний мак" і — конець.

Ріжниця межи ріжними звірятами одного й тогосамого роду походить по части від того, що у кождого з них були свої осібні родичі, діди і прадіди. Але то є лиш одна з многих причин. Декотрі з них добре знані, инші цілком незнані. Ми будемо говорити про добре знані причини.

В ріжних краях бувають ріжні звірі і ростини: инші в гористих сторонах, а инші на низинах. В теплих краях нема богато таких ростин і звірят, які живуть в зимних краях і наоборот. В сторонах вохких і богатих в дощ трудно подибати такі роди звірят і ростин, що привикли до сухого підсоння. Одним словом: кождий рід звірів і ростин так як би зрісся з тими або иншими умовами й очевидна річ, чує себе найліпше в рідній стороні. Знаючи се, цікаво дослідити, що станеться із звірятем або ростиною, коли перемінити їх житеві умови і перенести їх з одного підсоння в друге. Най тут факти говорять самі за себе і най відповідають на се питанне.

Як пересадити дичку з лісової почви на урожайну, гарно навожену садову почву, вона буде мати буйнійше листє і гарнійший цвіт, і овочі будуть ліпші ніж передтим. То значить, що з переміною житевих умов з гірших на ліпші дичка стала гарнійша або, як звичайно про дерева говориться, „благороднійша".

На полудневім кінци Америки є невеликі острови звані Фолкендськими. Їх підсонне нездорове і вохке і тому пасовиска погані. Своїх коний тут не було ніколи. Колиж на ті острови зачали привозити коний з инших країв, ті звірята тут скоро змаліли, поробились низкорослі, погані з вигляду і слабосильні. Щось подібне сталося з вівцями перевезеними з Анґлії до Австралії. Правда, лути і пасовиска в Австралії гарні, овець тут розвелося сейчас богато, однак австралійські вівці поганійші від своїх анґлійських предків. В Австралії овець не було і їх привезли з Анґлії. Значить, що підсонне і пожива в Австралії були причиною того, що вівці здрібніли.

В Азії є край Бухара, якого мешканці віддавна плекають гарну породу так званих каракульських овець. Ті вівці мають гарну кучеряву вовну і з їх шкірок виробляють дорогі шапки і ковнірі. Каракульський смушок є широко звісний. Як перевести каракульських овець з Бухари в якунебудь иншу сторону, їх чудова шерсть зараз стратить на красі. Так знов бачимо, що з переміною житевих умов щось змінюється і у вигляді самого звіряти. Такі переміни бувають нераз дуже дивні.

Може ви часом звернули увагу на форму дерев, які ростуть на краю і в глибині соснового бору. Галузи сосни, яка стоїть на краю, є богато грубші і довші від сторони поля, а противно, ті галузи, котрі звернені в сторону ліса, коротші. Тим галузям сосни, які звернені в сторону ліса, перешкаджають розростатися галузи других дерев і тому вони коротші і меньше буйні від тих, що звернені в сторону поля, бо там нема дерев і нічого не перешкаджає їм свобідно розростися. Колиж ви увійдете в глибину бору, то побачите, що тут майже всі дерева однаково гнуть одно другого; галузи їх не мають простору з жадної сторони і длятого вони ростуть на всі сторони однаково. Такесаме можна зауважити і на грибах. Гриб, який росте одинцем, має звичайно гарний вигляд: правильна шапка, рівний пеньок. Гриб, який росте вкупі з другими грибами, буває неправильний, шапка однобока, зігнена і пеньок скривлений. Гриб, який росте на дереві, буває також неправильний, шапка сильно відросла від пня дерева і пеньок скривлений. Такі спостереження робив кождий.

В ТАБОРІ.

Зборівські жінки.

Се кричали зборівські жінки із Кабаровець, Ярославич і инших сіл зборівського повіту. Недобрі вони були. Їх боявся навіть пан Кляпець командант жандармерії в таборі. Вже їм терпцю не стало, як вони казали і тому вели „революційну" аґітацію серед своїх. А тепер, коли вони зловили того шура в юшці, підняли весь табор на ноги. Блискавкою по бараках пішло і вмить кілька соток жінок і тисячки дітий летіли на „Бастилю" — на „Verwaltun-ок".

На крик вийшов „Vorstand" і його заступник комісар — з сумними очима. А славний сей „Vorstand"? — Десь з малої провінції, міщанський синок дістався до намісництва у Відні, і як політичний урядник не пішов на війну, а щасливий випадок кинув його до табору в Ґмінді. Наперед на заступника „Vorstand-a", „Vorstand-ом" був тоді п. барон Ч. Боґатир, з відразою і погордою відносився з початку до „зрадницької черні". Він і його урядники ходили з револьверами, та скоро переконався що се не зрадники але спокійні а навіть дуже добрі люди. Як справедлива людина хотів навіть дещо доброго зробити. Остали по нім дві памятки: велика веранда для хорих на чахотку дітий і дітний театр. Обі річи недокінчені, неначе не докінчена благородна думка. Стара Австрія не любила ні таких порядків, ні таких людий. Се розумів сей молодий доробкевич з лицем бульдоґа. Облесний покірний льокай перед паном, гордий та пишний пан перед лякейом, він повалив барона і сам став „Vorstandom".

А тоді показав і своє правдиве обличчя. Перевернулося йому відразу в голові. Почув власть. І ту власть виконував на нещасних виселенцях, якими з цілої душі погорджував і яких ненавидів цілою своєю „маломіщанською" душею провінціонального доробкевича. Він розперся широко на Verwaltung-y і дістав султанські примхи.

Йому дали до помочі заступника з сумними — безрадними очима. А баби тимчасом кричали... щораз голоснійше, бо ґрубі кухарі оскаржували далі нещасних виселенців.

Пан „Vorstand" притакував головою „во, во" — я так і думав. Та голота сама всяке сміттє накидає а потому кричить, нарікає та підбурює. Прошу Тебе — звертаючися до свого заступника — скажи їм, щоби були тихо і розійшлися по бараках.

На переді стояла старша жінка. Одноока з сивим розсипаним волосем, страшно змарніла на лици, в спідниці зшитій з двох коців, перегнулася цілим тілом і пильно прислухувалася тій розмові, бо вона знала німецьку мову.

А коли почула останні слова звернулася до товпи і закричала:

— Гей жінки! — не дають нам віри, а вірять ґрубим кабанам, що ссуть нашу кров і ґрубіють нашою кривдою. Гей чуєте...

Тут приступив сей заступник і щось потиху почав до неї говорити. Зникнув вираз злоби з її лиця вона схилила голову та хотіла поцілувати його в руку. Він відсунувся...

Ні, ні пане Білинський, ми вже не можемо. Пустіть нас до дому. Вигинемо всі тут, як ті що вже там на могилках. Тут почала плакати, а за нею цілий жіночий хор. Почали плакати і ревіти й діти.

Нараз товпа покірно розступилася. Перед „Vorstand-ом" станув витягнений як струна австрійський жандарм.

— Пане вахмайстер — крикнув розлючений вже „Vorstand" розженіть ту товпу.

Він відсалютував дав знак рукою і кількох жандармів кинулося розганяти жінок.

І в тій хвили піднесла голову одноока Каська. Дика ненависть появилася на її обличчю. В мить прискочила до жінок, що тримали діжку, вирвала їм з рук і цілу виляла на ґрубих кухарів. Частина юшки впала і на сподні заступника „Vorstand-a" з сумними очима.

Ґмінд, 1918. Л. Г.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".